22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1994, ՇԱԲԱԹ # 203 (706)

Ազգ

Azg
armenian daily

Նոյեմբերի 1-ից հացը կթանկանա 10 անգամ

Հացի, էլեկտրաէներգիայի եւ կոմունալ ծառայությունների գները ամբողջությամբ բաց կթողնվեն 1995 թ. աշնանից ոչ շուտ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԿ. Նոյեմբերի 1-ից Հայաստանում կբարձրանան հացի, էլեկտրաէներգիայի եւ կոմունալ ծառայությունների գները: 1 կգ բոխնը կարժենա 66 դրամ, որը 10 անգամից ավելի է ներկայիս գնի համեմատ: Կառավարության այս որոշումն ընդունվել է Հայաստանում գների աստիճանական ազատականացման վերաբերյալ Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի պահանջներին համապատասխան: Հացի, էլեկտրաէներգիայի եւ կոմունալ ծառայությունների գները ամբողջությամբ բաց կթողնվեն 1995 թվականի աշնանից ոչ շուտ, հույս ունենալով Արեւմուտքի կողմից ցույց տրվելիք զգալի ֆինանսական օգնության եւ բնակչության եկամուտների աճը: Ինչպես այսօր հայտնեց փոխվարչապետ Գագիկ Մարտիրոսյանը, էլեկտրաէներգիայի եւ բնակչության կոմունալ ծառայությունների գները մոտ կլինեն պետական իրական ծախսերի 25 տոկոսին:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հայաստանում ռուսական ռազմաօդանավային հենակետ

Ստորագրվեց ռուս-հայկական համաձայնագիր

Հոկտեմբերի 21-ին Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը ռազմական բնագավառում համագործակցության համաձայնագրեր է ստորագրել Հայաստանի, Կրղըզստանի եւ Մոլդովայի՝ Մոսկվայում գտնվող ռազմական գերատեսչությունների ղեկավարների հետ:

Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին հաղորդել են Ռուսաստանի Դաշնության պաշտպանության նախարարության լրատվության եւ մամուլի վարչությունում, Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ համաձայնագրեր են ստորագրվել Հայաստանի տարածքում տեղաբաշխված Ռուսաստանի զինվորական կազմավորումների տեսչական ստուգումների ժամանակ փոխգործողության կազմակերպման, երկու պետությունների ռազմական ուժերի օդանավերի ռազմական օդանավակայաններում ընդունման, օդանավակայանային տեխնիկական ապահովման եւ պահպանման մասին, ինչպես նաեւ հակաօդային պաշտպանության բնագավառում համագործակցության մասին:

Մինչ այդ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը հույս էր հայտնել, որ արդեն իսկ ԱՊՀ ընթացիկ գագաթաժողովի շրջանակներում նախագահներ Տեր-Պետրոսյանն ու Ելցինը կստորագրեն համապատասխան համաձայնագիրը: Մոսկվայից ստացվող տեղեկությունների համաձայն, Գրաչովի հույսերը արդարացան: Երեկվա համաձայնագրով կարգավորվեց նաեւ Գյումրիում ու Երեւանում տեղակայված ռուսական 187-րդ մոտոհրաձգային գնդի կարգավիճակը: Միաժամանակ, տակավին չճշտված տեղեկությունների համաձայն, ռազմաօդային հենակետի ստեղծման նպատակով չի բացառվում Երեւանի «Էրեբունի» օդակայանի օգտագործումը: Գրաչովն ասել է նաեւ, որ Ռուսաստանը պատրաստվում է Կովկասում հինգ հենակետ կազմել, ընդհանուր առմամբ կազմային հինգ հազար զինծառայողներով: Դրանցից երկուսը ստեղծվելու են Հայաստանում, երեքը՝ Վրաստանում: Ռուսաստանը ձգտում է հենակետեր ունենալ ԱՊՀ այլ երկրներում եւս:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ, ՓԱՍՏ

ԵԱՀԽ-ն ակտիվանում է, բայց հիմա էլ ջուրը չի հավանում

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ. Բուդապեշտում ավարտված ԵԱՀԽ-ի դռնփակ նիստում 11 էջանոց փաստաթուղթ է մշակվել, որով նախատեսվում է 1600-2000 խաղաղապահ զինվոր տեղակայել հայկական եւ ադրբեջանական ուժերի միջեւ 180 կմ երկարություն ունեցող ռազմաճակատի գծի երկայնքով: Խաղաղապահ ուժերը կունենան զրահամեքենաներ, հակատանկային զենքեր եւ, հավանաբար, նաեւ օդային աջակցություն: Ըստ ԵԱՀԽ-ի դիվանագետների, ծրագրի հրապարակումը նպատակ ունի ապացուցելու, որ խաղաղապահ գործողությունները ղեկավարելու է ԵԱՀԽ-ն, այլ ոչ Ռուսաստանը: Այս ծրագրում նշվում է նաեւ, որ ԵԱՀԽ խաղաղարար ուժերը չեն ներխուժելու ռազմական գործողությունների մեջ եւ կրակ են բացելու միայն հարձակման ենթարկվելու դեպքում: Ըստ ԵԱՀԽ-ի ռազմական փորձագետների, Ռուսաստանը միանգամայն այլ մտահղացում ունի: Ռուսների կարծիքով, երբ հակամարտության կողմերը կրկին կռվի բռնվեն, ապա խաղաղարար ուժերը պետք է ռազմական գործողությունների դիմեն՝ կռիվը դադարեցնելու համար, սակայն ՄԱԿ-ը այդպիսի կանոններ չունի:

Տես # էջ 3

ՆԵՐՔԻՆ ԿՅԱՆՔ

Անվստահություն Միքայել Վարդանյանին

Դաշինքի հանրահավաքը ուղենշեց հետագա քայլերը

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Երեկ, ուշ երեկոյան Հայաստանի ԳԽ նախագահությունը 11 ձայնով անվստահություն հայտնեց Գյումրիում կառավարության լիազոր ներկայացուցիչ Միքայել Վարդանյանին, որն, ինչպես հայտնի է, հոկտեմբերի 19-ին Գյումրիում բռնություններ էր կիրառել ԱԺՄ մի շարք պատգամավորների նկատմամբ: Այս մասին երեկ հայտարարվեց Ազգային միաբանության դաշինքի կազմակերպած հանրահավաքում, որին մասնակցում էր շուրջ 20 հազար մարդ: Տեղեկացվեց նաեւ, թե այդ որոշմանը ձեռնպահ են քվեարկել Բաբկեն Արարքցյանը, Էդուարդ Եգորյանը, Արա Սահակյանը, Մեռուժան Տեր Գուլանյանը եւ Ալեքս Գրիգորյանը: Ինչ վերաբերում է հանրահավաքին, ապա հիմնական կարգախոսներն էին. «Իշխանության տերը դու ես, ժողովուրդ», «Ոչ ՀՀՇ-ական ոստիկանական բռնատիրությանը» եւ այլն: Անդրադառնալով Գյումրիում ստեղծված իրավիճակին, խոսնակները ուղենշեցին հետագա գործունեությունը, մասնավորապես նշելով, թե առաջնահերթ խնդիր է ստեղծել դաշինքի պատգամավորական խումբ, որը կփորձի ընդունել ընտրությունների մասին նոր օրենք: Ինչ վերաբերում է շարժման հիմնական սկզբունքներին, ապա դրանք ներառում են Ղարաբաղի հարցում ոչ մի զիջում, սոցիալ-տնտեսական բնագավառում ձեռնարկատիրության խրախուսում եւ այլն: ՀՅԴ ԿԿ ներկայացուցիչ Ռուբեն Հակոբյանն այն կարծիքը հայտնեց, թե որեւէ դաշինք չի կարող առանց ժողովրդի աջակցության որեւէ խնդիր լուծել, իսկ ԱԺՄ ներկայացուցիչ Սեյրան Ավագյանը հայտարարեց, թե անհրաժեշտ է, որ հանրահավաքի մասնակիցների գումի 10-ից 2-ը անդամագրվեն դաշինքի անդամ որեւէ կուսակցության, կամ, երբ չեն կիսում այդ կուսակցությունների տեսակետները, ստեղծեն նորերը եւ միանան դաշինքին: Հայտարարվեց նաեւ, որ հոկտեմբերի 28-ին դաշինքը Գյումրիում կկազմակերպի մեծ հանրահավաք: Կարծում ենք, որ տեղի իշխանությունները այս անգամ ավելի խոհեմ կլինեն ընդդիմության ներկայացուցիչների:

ՄՈՍԿՎԱ

Տնտեսական սերտաճման ընթացքն արագանում է

ԱՊՀ գագաթաժողով. Որոշվեց ստեղծել միջպետական տնտեսական կոմիտե

Հոկտեմբերի 21-ին, առավոտյան ժամը 11-ին Կրեմլի Գեորգիեւյան դահլիճում սկսվեց ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների հանդիպումը, որն անցավ փակ դռների ետեւում: Նիստին մասնակցում էին բոլոր 12 անդամ պետությունների ղեկավարները: Այն տեւեց մեկ ժամից մի փոքր ավելի, որից հետո պատվիրակությունները լրիվ կազմով հավաքվեցին Եկատերինյան դահլիճում քննարկելու օրակարգը եւ նրանում ընդգրկված 10 հարցերը: Հանդիպման կենտրոնական հարցը ԱՊՀ սերտաճման գործընթացների արագացումն է, մասնավորապես, առաջին վերպետական մարմնի՝ միջպետական տնտեսական կոմիտեի ստեղծումը: Ենթադրվում է քննարկել մի շարք արտաքին քաղաքական եւ ռազմական խնդիրներ, ինչպես նաեւ պայմանավորվել ֆաշիզմի դեմ հաղթանակի 50-ամյակի համատեղ տոնակատարության մասին:

Ինչպես ԱՊՀ երկրների, այնպես էլ աշխարհի տասնյակ պետությունների զանգվածային լրատվության միջոցներ ներկայացնող բազմաթիվ մեկնաբանների կարծիքով, ամենաբարդ հարցերից մեկը նորա-

սիական միության ստեղծման վերաբերյալ Նուրսուլթան Նազարբաեւի առաջարկությունն է: Ինչպես հայտնի դարձավ, այսօրվա նիստում լսելով այս հարցը, ԱՊՀ երկրների ղեկավարները միայն «ի գիտություն» ընդունեցին առաջարկված փաստաթուղթը: Բորիս Ելցինը նիստից հետո կայացած մամուլի ասուլիսում առաջարկն անվանեց ժամանակավրեպ: Այսօր նախատեսված է Բորիս Ելցինի առանձին զրույցը Լեոնիդ Կուչմայի եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հանդիպումը Էդուարդ Շեւարդնաձեի հետ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ֆ. Կաստրո. Կուբան մեկուսացման մեջ

«Կուբան այժմ ապրում է իր պատմության ամենածանր պահերից մեկը: Մի այլ երկիր դժվար թե նման ծանր օրեր ապրեր», գտնում է Կուբայի ղեկավար Ֆիդել Կաստրոն: Հինգշաբթի երեկոյան «Ֆրանս-2» հեռուստաալիքով նա խոստովանեց, որ միջազգային ասպարեզում Կուբան գտնվում է «հարաբերական մեկուսացման մեջ»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Սպանվեց տաջիկ փոխվարչապետը

ԴՈՒՇԱՆԲԵ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԿ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ. Երեկ կեսօրին Տաջիկստանի Գարմի շրջանում սպանվեց հանրապետության Նախարարների խորհրդի փոխնախագահ Մունավար Նազրիեւը: Նախնական տվյալների համաձայն, նրա կառավարական «Վոլգան» ականի է բախվել կամ գնդակոծվել է նռնականետից: Նազրիեւի հետ մեկտեղ մահացու վիրավորվել են վարորդը եւ թիկնապահը: Հիշեցնենք, որ այս տարի դա համանման երկրորդ դեպքն է: Փետրվարին զոհվել էր մեկ ուրիշ փոխվարչապետ՝ Մոյոնշո Նազարշոեւը:

Հունգարիան եւրամիության մե՞ջ

Ֆրանսիան լիակատար աջակցություն է ցույց տալիս Հունգարիայի թեկնածությունը Եւրամիության կազմի մեջ մտցնելուն: Այս մասին հինգշաբթի օրը հայտարարել է Ֆրանսիայի արտաքին գործերի նախարար Ալեն Ժյուպեն ընդունելով Հունգարիայի դիվանագիտական գերատեսչության ղեկավար Լասլո Կովաչին: Այժմ մենք պետք է աշխատենք այս գաղափարը իրականություն դարձնել, ընդգծել է նա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՇԱԽՄԱՏ

Ծիծեռնակաբերդ. Թուրք 17 լրագրողներ Եղեռնի հուշարձանի մոտ

Թուրք-հայ թշնամանքի սառույցը հալվո՞ւմ է

Արդեն յոթերորդ օրն Երեւանում գտնվող թուրք լրագրողների խումբը երեկ այցելեց Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր: Նույն օրվա առաջին կեսին նախատեսվում էր այցելություն Երեւանի կոնյակի գործարան, սակայն այցելությունը տեղի չունեցավ թուրք լրագրողներից մեկի խոսքերով, «այս շոգին կոնյակ խմելը հանցագործություն է»: Մինչդեռ նրանց հրաշալի հնարավորություն էր ընձեռված ընդամենը 15 րոպեում համտեսել 10 լավագույն կոնյակներ: Ինչեւէ: Ինչ վերաբերում է Եղեռնի զոհերի հիշատակին նվիրված հուշահամալիրի այցելությանը, ապա նախօրեին թուրք լրագրողները հայտարարել էին, թե դա իրենց համար նույնն է, ինչ, ասենք, Չինական մեծ պարիսպը, եւ ոչ ավելին:

Տես # էջ 2

Հուսեյնովը հայտնվել է Գյանջայի մերձակայքում

Ադրբեջանում շարունակվում է պահպանվել լարված իրավիճակը: Անհանգստության հիմնական պատճառը Սուրաթ Հուսեյնովն ու իր զինակիցներն են: Ադրբեջանական մամուլի հաղորդման համաձայն, նրա նախկին մարտիկների տներում, Բեյլականում զենք է հայտնաբերվել: Վերջիններս ձերբակալվել են: Ձերբակալվածների բարեկամներն ու հարազատները հարձակվել են գործել ոստիկանության եւ զորկոմի շենքերի վրա եւ նրանց ազատել: Լարվածությունն այստեղ ամբողջովին չի վերացել: Տարբեր աղբյուրներ տեղեկացնում են, որ Հուսեյնովն այժմ գտնվում է Գյանջայի մերձակա շրջաններից մեկում եւ, դիմելով ժողովրդին, զանազան մեղադրանքներ է ներկայացրել Բաքվի իշխանություններին ու նրա կողմնակիցներին: Մյուս կողմից, «Այն լուրերը, թե Ադրբեջանի նախկին վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովը իբր գտնվում է Դաշքեսանի շրջանում, եւ այնտեղ կուտակվում են նրան հավատարիմ զինված կազմավորումներ, զրկված են որեւէ հիմնավորումից», երեկ հայտարարեց Դաշքեսանի շրջանի գործադիր իշխանության ղեկավար Նիզամի Ալիեւը: Նա նշեց, որ շրջանի իրավապահ մարմինները ամեն օր ուղղաթիռներով պարեկություն են անում, եւ առայժմ զինված կազմավորումների կուտակման վերաբերյալ որեւէ տվյալ չի ստացվել: Նիզամի Ալիեւը զարմանք արտահայտեց այդ լուրերի հայտնվելու առթիվ, հայտնելով, որ հոկտեմբերի 19-ի երեկոյան ինքը զրուցել է Ադրբեջանի խորհրդարանի փոխնախագահ Աֆիֆ Ռահիմզադեի հետ, որը ճշտել է տվյալ տեղեկությունը: Գործադիր իշխանության ղեկավարը հայտնեց նաեւ, որ Դաշքեսանում նախկին վարչապետի կողմնակիցներ չկան:

ՓԱՍՏ, [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ՌԱԿ

Հանդիպում ՀՌԱԿ «Եսայի Յաղուպյան» ակումբում

Նոյեմբերի 16-ին ՀՌԱԿ Էրեբունիի երջանի «Եսայի Յաղուպյան» ակումբի նորաբաց գրասենյակ այցելեցին կարճատեւ այցով Երեւանում գտնվող ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամներ Յակոբ Գասարճյանը եւ Վարդան Ուզունյանը, ինչպես նաեւ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ, «Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Յակոբ Ավետիքյանը, ՀՌԱԿ ՀԿ ատենադպիր Լեւոն Բաբայանը, ՀՀ ԳԽ-ում ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության անդամ Սամվել Տոնոյանն ու ՀՌԱԿ ՀԿ գրասենյակի վարիչ Վաչագան Գալստյանը։

Ողջունելով հյուրերին, «Եսայի Յաղուպյան» ակումբի ատենապետ Արշավիր Կարապետյանը ներկայացրեց ակումբի կատարած աշխատանքներն ու առաջիկա խնդիրները։ Նա մասնավորապես նշեց, որ ակումբի անդամների մեծամասնությունը կազմում են Արցախյան գոյամարտի նախկին ազատամարտիկները, որոնք հայրենիքին ու ժողովրդին իրենց պարտքը մատուցելուց հետո անցել են խաղաղ աշխատանքի։

Խոսելով ակումբի անցած ուղու մասին, Ա. Կարապետյանը կարեւորեց հատկապես ակումբի թվական աճի տեմպերը։ «Ակումբը այս տարվա մարտի 27-ին մենք բացեցինք 37 անդամներով, իսկ այսօր նրա անդամների թիվն անցնում է 200-ից եւ նույնքան էլ եւ ավելի համակիրներ ունենք», ասաց ատենապետը։ Այդ նա նշեց, որ իրենց զոհված ընկերների, ինչպես նաեւ ակումբականների երեխաների համար ակումբում գործում են երաժշտական եւ արեւելյան մարզաձեւերի խմբակներ, որ հատկապես ուշադրության կենտրոնում են զոհված ազատամարտիկների եւ սոցիալապես անապահով ընտանիքներին օժանդակելու հարցերը։ Նա նշեց, որ ակումբը սերտ կապերի մեջ է Մուսա լեռան հերոսամարտի կազմակերպիչներից Եսայի Յաղուպյանի հարազատների հետ, մասնավորապես վերցրել է այս տարվա ապրիլին Արցախում զոհված Եսայի Յաղուպյանի թոռան՝ Սեդրակ Փանոսյանի ընտանիքին օգնելու պատասխանատվություն։

Այնուհետեւ զրույցը տեղափոխվեց ներկուսակցական հարցերի եւ քաղաքական խնդիրների ոլորտը։ Վերջում երաժշտական եւ արեւելյան մարզաձեւերի խմբակների երեխաները հյուրերի համար հանդես եկան ցուցադրական ելույթներով, իսկ Յ. Գասարճյանը եւ Վ. Ուզունյանը նվիրատվություն կատարեցին ակումբին, նրա գրասենյակի կահավորման կարիքները հոգալու նպատակով։

Գյումրիում բացվեց ՀՌԱԿ նոր ակումբ

Նոյեմբերի 17-ին Գյումրիում տեղի ունեցավ ՀՌԱԿ նորագիր անդամների երդմնառության արարողությունը, եւ կուսակցության շարքերը համալրեցին եւս տասնմեկ նորագիրներ։ Նորագիրներն իրենց անդրանիկ անդամական ժողովում որոշեցին հիմնադրել ՀՌԱԿ ակումբ։

Ժողովին ներկա էին ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամ Յակոբ Գասարճյանը, Լոս Անջելեսի ԹՄՄ «Արշակ Տիգրանյան» վարժարանի հոգաբարձուների խորհրդի անդամ Ջորջ Սանդրոսյանը, ՀՀ ԳԽ-ում ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության անդամ Սամվել Տոնոյանը, ՀՌԱԿ ՀԿ գրասենյակի վարիչ Վաչագան Գալստյանը, Գյումրիում ՀՌԱԿ գործիչ Անտոն Փիլոյանը։ Շնորհավորելով նորագիրներին եւ ՀՌԱԿ նոր ակումբի ծնունդը, Յ. Գասարճյանը մասնավորապես նշեց, որ ՌԱԿ Կենտրոնական վարչությունը սփյուռքից Հայաստան իր շարունակությունն ու հաջորդականությունը մարմնավորված եւ ներկայացված տեսնում է միայն Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության մեջ, չի ընդունում եւ ապօրինի է համարում Ռամկավար ազատական անունն ու այդ անունը շահարկող բոլոր տարատեսակները կրող որեւէ կազմակերպություն։

Ժողովի վերջում ընկերներ Յ. Գասարճյանը եւ Ջ. Սանդրոսյանը նվիրատվություն կատարեցին նորաբաց ակումբին, իսկ ՀՌԱԿ ՀԿ գրասենյակի վարիչ Վ. Գալստյանը ակումբին ի պահ հանձնեց ՀՌԱԿ դրոշ եւ զինանշան։

Սկիզբը էջ 1

Տեղեկացնենք, որ Թուրքիայի հեռուստա-հաղորդման, խորհրդարանի թերթերի եւ լրատվական գործակալությունների 17 լրագրողների այցը Հայաստան կազմակերպել էր ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը, իսկ ծախսերն իր վրա էր վերցրել ռուս-հայկական «Լենսեյ» ձեռնարկությունը։ Իսկ ծախսերն, ի դեպ, կազմում են ավելի քան 2 հազար դոլլար։ Նախաձեռնությունն, ինչ-

կից ժամն է հարցել, սակայն վերջինս, իմանալով, որ նա թուրք է, հանել է ատրճանակը եւ սպառնացել։ Ով ով, բայց մենք էլ լավ գիտենք, որ չնայած ամեն ինչին, Երեւանի փողոցներում վաղուց արդեն ոչ մի օր գիշերով ատրճանակ չի ճռճում։ Այն հանգամանքը, որ այդ դեպքին թուրք լրագրողին ոչ ոք չի դիպել (մինչդեռ խմբին կցված անվտանգության աշխատակիցները վստահեցնում են, թե ամեն վայր-

ԱՅՑ

Ծիծեռնակաբերդ. Թուրք 17 լրագրողներ Եղեռնի հուշարձանի մոտ

Թուրք-հայ թշնամանքի սառույցը հալվո՞ւմ է

խում, գովելի է եւ խիստ կարեւոր, քանի որ եթե երկու հարեւան երկրների միջեւ հարաբերությունները դիվանագետների գործն է, ապա երկու ժողովուրդների միջեւ հարաբերությունների առումով լրագրողները մեծ անելիքներ ունեն։ Անշուշտ, ներկա այցը մեծապես կարող է նպաստել այդ հարաբերությունների բարելավմանը, մանավանդ՝ որ այն անկասկած կօգնի ավելի լավ ճանաչել միմյանց։ Եւ այս առումով շատ կարեւոր է, որ հայ լրագրողները նույնպես հնարավորություն ստանան մոտիկից ծանոթանալու այսօրվա Թուրքիային։ Ի վերջո երկու ժողովուրդների հարաբերություններում առկա սառույցը մի օր պիտի ջարդվի, եւ նման փոխայցելությունները կնպաստեն դրան։

«Իմ պատկերացումները հայ ժողովրդի մասին առանձնապես չփոխվեցին, ասում է թուրքական հանրահայտ «Միլլիյեթ» թերթի թղթակիցը, քանի որ ես հայերի մասին գիտեի որպես բարձր զարգացած, քաղաքակիրթ ժողովրդի։ Այստեղ մեզ շատ ջերմ ընդունեցին։ Ճիշտ է, որոշ անցանկալի միջադեպեր եղան, սակայն ես դա նորմալ եմ ընդունում»։ Ըստ թուրք թղթակցի, ինքը փողոցում ինչ-որ մե-

կյան եղել են նրանց կողքին), ենթադրել է տալիս, թե «Միլլիյեթի» թղթակիցը պարզապես հորինել է այս պատմությունը հետագայում իր հայաստանյան «դժվարինին» առավել գրավիչ երանգներ տալու համար։ Ի դեպ տեղեկացնենք, որ նրա հարեղբայրը դիվանագետ է եղել եւ 1983 թ. Բրյուսելում սպանվել է ԱՍԱԼԱ-ի կողմից, եւ չնայած դրան, նա որոշել է գալ Հայաստան։ Գուցե թուրք լրագրողն ինկատի՞ ունեցել էր, որ նման միջադեպեր լինեն։ Ինչեւէ։

Եւ այնուամենայնիվ այցելությունն, անշուշտ, կունենա իր դրական արդյունքները։ Իսկ թուրք լրագրողների խումբն այսօր կմեկնի Թուրքիա [illegible]։ Եւ սա այն դեպքում, երբ Թուրքիայի ցամաքային ճանապարհը ընդամենը մոտ է, ավելի կարճ եւ ավելի էժան։ Գուցե նման շփումները կօգնե՞ն գոնե ժամանակ առ ժամանակ բացել սահմանը։

Թուրք ժուռնալիստների պատվիրակությունը Հայաստան կատարած յուր օրյա այցի ընթացքում հանդիպումներ ունեցավ խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի, արտգործնախարար Վահան Փափազյանի, Հայաստանի տարբեր կուսակցությունների ղեկավարների հետ։

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Արամ Աբրահամյանը մեղադրում է «դաշնակներին, կոմունիստներին, ԱԺՄ-ին եւ Մանուչարյանի մարդկանց»

«Ինձ վրա հարձակումը քաղաքական ասպարեզ ուներ, քանի որ զանգվածային լրատվության միջոցներով իմ ելույթները հակառակ էին որոշ կուսակցական ղեկավարների շահերին», երեկ առավոտյան Նոյյան Տապանի թղթակցին ասաց լրագրող Արամ Աբրահամյանը։ Նա հարձակման հնարավոր կազմակերպիչ անվանեց դաշնակներին, կոմունիստներին, ԱԺՄ-ին եւ Աշոտ Մանուչարյանի մարդկանց։

Կառավարամետ շրջանակների կողմից այս միջադեպի հնարավոր հետեւման մասին հարցը Արամ Աբրահամյանը անպատասխան թողեց։

Արամ Աբրահամյանը իր հետ կատարվածի մասին պատմեց հետեւյալը. «Չորեքշաբթի երեկոյան ես վարում էի «Դեմ առ դեմ» հեռուստածրագրի հերթական հաղորդումը, որտեղ իմ զրուցակիցն էր ԳԽ պատգամավոր Խաչիկ Ստամբոլցյանը։ Ուղիղ եթերի ավարտից հետո Խ. Ստամբոլցյանն իր մեքենայով ինձ տուն տարավ։ Կեսգիշերին մոտ էր, բարձրացա երկրորդ հարկ, սակայն չհասցրի բնակարան մտնել, երբ երեք երիտասարդներ հարձակվեցին ինձ վրա։ Չկարողացա տեսնել նրանց դեմքերը, քանի որ մութ էր։ Չարագործներից մեկը բութ գործիքով (հնարավոր է, ատրճանակի կոթով կամ երկաթաձողով) ուժեղ հարված հասցրեց գլխիս։ Ես ընկա գետնին, որից հետո հարձակվողները սկսեցին ծեծել ինձ ոտքերով, արյունոտված ես ... միջին կարգի ուղեղի ցնցում եւ քթի միջնորմի ջարդվածք»։

Կլինիկայի տնօրեն պրոֆեսոր Սարգիս Անանյանը նշեց, որ հիվանդի առողջական վիճակը բարելավվում է, դադարել է արյունահոսությունը, լավանում են վերքերը։ Լավ է նաեւ Ա. Աբրահամյանի հոգեկան վիճակը. նա նույնիսկ իր մեջ ուժ է գտնում կատակելու։ Ինչպես նշեց թղթակցի հետ հանդիպմանը ներկա տիկինը՝ Աննան, «Արամը այս պատահարից հետո ցուցաբերում է նոր ուժերի համար»։

Խմբագրության կողմից. Մենք դարձյալ խստորեն դատապարտում ենք լրագրող Արամ Աբրահամյանի դեմ գործված բարբարոսության հեղինակներին եւ պահանջում նրանց հայտնաբերումն ու պատիժը։ Մյուս կողմից, չենք կարող համաձայնել Արամ Աբրահամյանի փաստահավաք գնահատականներին, ինչ վերաբերում է հարձակման «հնարավոր կազմակերպիչներին»։ Հարգելի լրագրողը, մեր կարծիքով, լավ գիտե, որ նախքան դատարանի որոշումը, խրախուսելի չէ որեւէ մեկին հրապարակայնորեն մեղավոր հայտարարել, մանավանդ որ նման հայտարարությունները ավելի կբորբոքեն առանց այն էլ լարված փոխադարձ անհանդուրժողականության մթնոլորտը։

Իմիջիայլոց ասենք, որ երեկ հանրահավաքի ժամանակ ԱԺՄ անդամ Սեյրան Ավագյանը դատապարտեց «Գոլոս Արմենիի» եւ «Ազգի» դեմ սանձազերծված ջարդարարությունները եւ Արամ Աբրահամյանի վրա կատարված հարձակումը։

ՁՄԵՌ-95

Պետնախարարը գտնում է, որ երկիրը պատրաստ է առաջիկա ձմռանը

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Հանրապետությունը գործնականում պատրաստ է առաջիկա ձմռանը, գտնում է ՀՀ պետնախարար Գագիկ Մարտիրոսյանը։ Այսօր տեղի ունեցած մամլո ասուլիսում նա հայտնել է, որ ի տարբերություն անցյալ ձմռան, երբ խնդիր էր դրված «նվազագույնի» ապահովումը, այժմ կառավարության կողմից մշակվել է արտադրության բնականոն գործունեության ապահովման միջոցառումների ծրագիր։

Ինչպես հայտնեց պետնախարարը, հանրապետությանն անհրաժեշտ 65 մլն. խմ գազից արդեն պահեստավորվել է 50-ը, իսկ 170 հազար տոննա մազութից՝ 90 հազար տոննան։

Պետնախարարի խոսքերով, ձմռան ընթացքում Երեւանում կջեռուցվի մոտ 2000 բնակելի շենք, որն անցյալ տարվանից 1300-ով ավել է։ Սակայն ջեռուցվող տներին կտրվի նվազագույն էլեկտրաէներգիա։ Սպասվում է, որ երեւանցիների բնակարաններում միջինն օրական 4 ժամ էլեկտրաէներգիա կտրվի։

Սոցիալապես առավել անապահով խավերին, որոնք պայմանականորեն բաժանված են 13 խմբերի, կտրվի 140 լիտր «հումանիտար» կերոսին՝ յուրաքանչյուր ընտանիքի հաշվով։ Կերոսինով կապահովվեն նաեւ դպրոցները՝ յուրաքանչյուր դասարանին օրական 4 լիտր։

Շուրջօրյա էլեկտրամատակարարման համար՝ 8 մլն. կվտ ժամ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հանրապետության բնակչությանը 24 ժամ էլեկտրաէներգիա մատակարարելու համար անհրաժեշտ կլինի 8 մլն. կվ ժամ էլեկտրաէներգիա։ Այս մասին հայտնել են ՀՀ կառավարությունում։ Ներկայումս բնակչությունը օգտագործում է ընդամենը 3 մլն. կվ ժամ էլեկտրաէներգիա։ Հանրապետությունում էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը ընդհանուր առմամբ կազմում է 15-16 մլն. կվ ժամ։ ԱԷԿ-ի գործարկումից հետո այդ քանակությունը կավելանա եւս 8-9 մլն. կվ ժամով։ Ներկայումս հանրապետության ՋԷԿ-երը տալիս են արտադրվող էլեկտրաէներգիայի մոտ 70 տոկոսը։

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Շրջանառության մեջ է դրվում 1000 դրամանոցը

Հաշվի առնելով ներկայումս շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամների առավելագույն նոմինալ արժեքի եւ

արժութային շուկայում ձեւավորված դրամի փոխարժեքի հարաբերակցությունը եւ ելնելով դրամաշրջանառության կազմակերպման արդյունավետությունը բարձրացնելու անհրաժեշտությունից, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանի հրամանով 1994 թվականի նոյեմբերի 24-ից շրջանառության մեջ կմտցվեն 1994 թվականի նմուշի Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի 1000 (հազար) դրամ արժողությամբ թղթադրամներ։

Ինչպես «Արմենպրեսին» հայտնեցին ՀՀ ԿԲ լրատվական կենտրոնից, հրամանով սահմանված է, որ նշված թղթադրամները 1994 թվականի նոյեմբերի 24-ից օրինական վճարման միջոց են հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում եւ պարտադիր են ընդունման բոլոր ձեռնարկությունների, հիմնարկների, կազմակերպությունների (անկախ սեփականության ձեւից) եւ ֆիզիկական անձանց կողմից։ Նշված թղթադրամների օրենսդրությամբ սահմանված կարգով որպես վճարման միջոց ընդունելուց հրաժարվող ձեռնարկությունների, հիմնարկների, կազմակերպությունների (անկախ սեփականության ձեւից) եւ ֆիզիկական անձանց նկատմամբ կկիրառվեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պատժամիջոցներ։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՂԱՐԱԲԱՂ

Ավերված բնակավայրերը կշինվեն եւ մարդիկ կվերադառնան իրենց տները

Լեռնային Ղարաբաղում արագ տեմպերով շարունակվում է հրթիռահրետանակոծությունների եւ ադրբեջանական օդուժի հարձակումների հետեւանքով հանրապետության ավերված բնակավայրերի վերականգնումը։

Ինչպես տեղեկացրեց մարդասիրական օգնության եւ տեղահանված փախստականների հարցերով ԼՂՀ վարչության պետ Լեոնսոն Ղուլյանը, մարտական գործողությունների ամբողջ ընթացքում ադրբեջանական բանակի կողմից ավերվել է 11 հազար 760 բնակարան, ինչը մոտավորապես կազմում է ԼՂՀ բնակարանային ֆոնդի 28-30 տոկոսը։ Այս տարվա վերջին նախատեսվում է ավարտել 1000 տների վերականգնումը։ Հայաստանից ժամանած շինջոկատների ակտիվ աջակցության շնորհիվ հոկտեմբեր ամսվա սկզբներով, արդեն վերականգնվել են 740 բնակարաններ եւ տներ եւ դեկտեմբերի վերջին դրանք, ըստ երեւույթին, կգերակատարվի։ Ստեփանակերտում գտնվող գաղթականների հարցերով Հայաստանի Հանրապետության պետվարչության պետ Վլադիմիր Մովսիսյանի խոսքերով, շինարարական վերականգնողական աշխատանքները ներկայումս տարվում են ԼՂՀ-ի բոլոր շրջաններում, այդ թվում 44 գյուղերում։

«Մեր վարչությունների գործունեության կոորդինացումը, որը իրականացվում է ԼՂՀ ՊՊԿ ղեկավարությամբ, մասնավորապես նրա նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ հանրապետության փոխվարչապետ Ժիրայր Պողոսյանի կողմից, վստահ եմ, կօգնի ամենակարճ ժամկետներում լուծել շինարարների առջեւ դրված խնդիրները, ասաց Մովսիսյանը։ Չեմ կասկածում, որ մոտ ապագայում Լեռնային Ղարաբաղի բոլոր ավերված բնակավայրերը կվերականգնվեն, եւ մարդիկ հնարավորություն կունենան վերադառնալ իրենց օջախները։ Մարտակերտի եւ Ասկերանի շրջանները ասվածի պերճախոս վկայությունն են»։

«[illegible]»,
Ստեփանակերտ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱԶԳ

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

«Թուրանը» հանգիստ չի տալիս թյուրքերին

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, Ստամբուլում ավարտվել է թյուրքալեզու պետությունների ղեկավարների հանդիպումը, որն ընդունել է հայտարարություն: Այնտեղ ասվում է, որ «ուժի գործադրման միջոցով պետությունների սահմանների փոփոխման անթույլատրելիության եւ անկախության, ինքնիշխանության, տարածքային ամբողջականության սկզբունքների կատարման նպատակով միջազգային կազմակերպությունների, նախ եւ առաջ ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԽ-ի շրջանակներում ջանքերի շարունակումը կնպաստի աշխարհում եւ տարածաշրջանում խաղաղության եւ անվտանգության ապահովմանը»:

Հայտարարության մեջ առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձված թյուրքալեզու պետությունների տարածքներում առկա «թեժ» կետերին:

Թյուրքալեզու պետությունների ղեկավարներն ընդգծել են ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի համապատասխան բանաձեւերի հիման վրա Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հակամարտության խաղաղ կարգավորման, ինչպես նաեւ Տաջիկստանի եւ Աֆղանստանի խնդիրների արդարացի լուծման որոնման անհրաժեշտությունը: Հատկապես Տաջիկստանի եւ Աֆղանստանի խնդիրներին անդրադառնալը վկայում է այն մասին, որ այս հանդիպումը շրջանային է համարվում տարածքային իմաստով, քանզի ոչ Տաջիկստանը, ոչ էլ Աֆղանստանը չեն կարող դասվել թյուրքալեզու պետությունների թվին:

Թյուրքալեզու պետությունների ղեկավարները յուրացան նաեւ մյուս տարածաշրջանների իրենց ցեղակիցներին եւ քննարկեցին Բոսնիայի ու Հերցեգովինայի, ինչպես նաեւ Կիպրոսի հարցերը: Քննարկումն ավարտվեց նրանով, որ որոշում ընդունվեց համերաշխություն հանդես բերել ընդհանուր շահեր պաշտպանելիս, այդ թվում միջազգային կազմակերպություններում ու համաժողովներում:

Մշակույթի, կրթության, գիտության բնագավառների համագործակցության հարցերի քննարկումից հետո որոշվեց համատեղ տոնել «Թյուրքական մշակույթի կարկառուն անձնավորությունների կյանքի ու գործունեության հետ կապված հիշարժան տարեթվերը»: Ամենայն հավանականությամբ, խոսքը Թուրքիայի վաղեմի այն երազանքի կենսագործման մասին է, որ թյուրքալեզու ժողովուրդների միավորման միջոցով վերստեղծվի «Թուրան» պետությունը, թեեւ այդ մասին հայտարարության մեջ ուղղակի չի նշվում:

Թյուրքալեզու պետությունների ղեկավարները շատ մեծ հետաքրքրություն դրսեւորեցին այդ երկրների հարուստ բնապաշարների, առաջին հերթին բնական գազի ու նավթի մշակման եւ համատեղ նախագծերի իրականացման հարցերը քննարկելիս: Հենց այդ հարցերի քննարկման ժամանակ միջինասիական մի շարք պետությունների ղեկավարներ նշեցին իրենց շահագրգռությունը Թուրքիայով դեպի Եվրոպա եւ Միջերկրածով գազամուղների ու նավթամուղների անցկացման աշխատանքներով: Այդ հարցերը քննարկելիս խիստ զգուշավոր արտահայտություններ հնչեցին Ռուսաստանի եւ Իրանի հասցեին:

Ստամբուլի հանդիպման մասնակիցները վստահություն հայտնեցին, որ իրենց հանդիպումն ավանդ կներդնի երկրների համագործակցության հետագա ամրապնդման, տարածաշրջանում խաղաղության եւ անվտանգության պահպանման գործում: Թյուրքալեզու պետությունների հաջորդ հանդիպումը տեղի կունենա 1995 թ. օգոստոսին Բիշքեկում:

Ռ. Գ.

ՎՐԱՍՏԱՆ-ԱԲԽԱԶԻԱ

Հակամարտության կարգավորումը ձգձգվում է

Վրաց խորհրդարանը պատասխանատվությունը դնում է խաղաղարարների վրա

Հոկտեմբերի 20-ին Վրաստանի խորհրդարանը հանդես եկավ հայտարարությամբ, այն հասցեագրելով վրաց-աբխազական հակամարտության կարգավորմանը նվիրված Սոչիի խառակողմ հանդիպման մասնակիցներին: Հայտարարության մեջ ասվում է, որ «վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում իրավիճակը կրկին չափազանց սրվել է»: Վրացական կողմը դրա համար մեղադրեց աբխազական կողմին: Սա նորություն չէ: Երկու կողմերը բոլոր «մեղքերի» համար միշտ մեղադրում են միմյանց: Ստեղծված պայմաններում, սակայն, այդ պատճառներ էլ կան: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, աբխազական կողմը բռնի տեղահանված անձանց Գալիի շրջան վերադառնալը կապում էր Կոդորի կիրճից վրացական զինված կազմավորումների դուրսբերման հետ:

Վրաստանի խորհրդարանի հայտարարությունից պարզ է դառնում, որ ավելի վաղ ստորագրված համաձայնագրերին համապատասխան, այդ երկու հարցերը միմյանց հետ բնավ շաղկապված չեն եղել, սակայն վրացական կողմը նաեւ այդ զիջումն է արել:

Միաժամանակ հայտարարության մեջ խոսք չկա այն մասին, որ Կոդորի կիրճից դուրս բերված տեխնիկան տեղակայված է հենց Աբխազիայի սահմանի մոտ եւ որ ինքը Ջաբա Իոսելիանին իր «Մխեդրիոնի» կորպուսով աչալուրջ հետեւում է Կոդորի կիրճում տիրող իրադրությանը եւ հարկ եղած պահին կարող է պաշտպանել կիրճի վրացի բնակչության շահերը: Ի դեպ, նախքան այդ, Վրաստանի խորհրդարանի նստաշրջանում ընթերցվել էր հանրությանն ուղղված դիմում, որով կոչ էր արվում Կոդորի կիրճում գտնվող ազգակիցներին օգնել ինչպես նյութապես, այնպես էլ բարոյապես:

Հենց վերջին հանգամանքը «նախերգանք» ծառայեց Վրաստանի խորհրդարանի ներկա հայտարարության համար:

Հայտարարության մեջ խոսվում է Գալիի շրջանում աբխազական կողմի անօրինական գործողությունների մասին, որոնք վրացական կողմի կարծիքով, ղեկավարում է անձամբ Գուդաուտայի իշխանությունների ներքգործնախարարը: «Եւ այս ամենը տեղի է ունենում Ռուսաստանի խաղաղարար ուժերի վերահսկողության ներքո գտնվող անվտանգության գոտում», ասվում է հայտարարության մեջ: Դրանից պարզ է դառնում, որ այս դեպքում Վրաստանի խորհրդարանն ազդում է «անվտանգության գոտում տեղի ունեցող բոլոր դեպքերի համար ամբողջ պատասխանատվությունը բարդել բացառապես այդ վայրում տեղաբաշխված խաղաղարար ուժերի զորաբաժնի վրա:

Վրաստանի խորհրդարանը հստակորեն հայտարարեց. «Վրաստանի խորհրդարանը երբեք չի հանդուրժի Վրաստանի պետությունից Աբխազիայի անջատումը եւ անշեղորեն կպաշտպանի Աբխազիայի բնակչության իրավունքները, վճռականորեն դիմակայելով հաշտության բանակցությունների ձախողման բոլոր փորձերին»:

ՌՈԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Լրագրողները պետք է պաշտպանված լինեն անպատժելիությունից

Ռուսաստանի լրագրողների միությունը ձեռնամուխ եղավ լրագրողներին անպատժելիությունից պաշտպանելու միջոցառումների մշակմանը: Ինչպես այսօր հայտնեց լրագրողների խոսքի ազատության եւ իրավունքների պաշտպանության կոմիտեի նախագահ Պավել Գուտիոնտովը, նախագահ Բորիս Ելցինը զանգվածային լրատվության միջոցների ղեկավարների հետ երեկվա հանդիպման ժամանակ պատրաստակամություն է հայտնել պաշտպանել այդ առաջարկությունները, ընդհուպ մինչեւ հատուկ նախագահական հրամանագրի ստորագրումը:

Գուտիոնտովի կարծիքով, լրագրողները պետք է ունենան հատուկ մասնագիտական քարտեր, որոնց տերերի համար պետությունը պետք է երաշխավորի համապատասխան իրավունքներ եւ աշխատանքի կատարման հնարավորություններ:

Մյուս կողմից, հինգշաբթի օրը մոտ 10 հազար մարդ Մոսկվայի Երիտասարդության պալատի մոտ էին եկել հրաժեշտ տալու «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց» թերթի 27-ամյա լրագրող Դմիտրի Խոլոդովին, որը հոկտեմբերի 17-ին խմբագրությունում զոհվել էր պայթյունից: «Նա զոհվեց զինվորի պես», Դմիտրիի մասին ասաց նրա հոգեհանգիստը կատարող հոգեւորականը: Զոհվածին հրաժեշտ տալու էին եկել ոչ միայն «Մոսկովսկի կոմսոմոլեցի», ՌԻԱ գործակալության, այլ հրատարակությունների գործընկերներ, այլեւ նախագահի, Մոսկվայի քաղաքապետարանի, ժողովրդավարական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ, հայտնի քաղաքական գործիչներ: Հոգեհանգստից հետո սգո թափորը Կոմսոմոլսկի պողոտայով շարժվեց դեպի Տրոեկուրովսկոյե գերեզմանատուն:

ՌԻԱ, ՍՆԱՐՔ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

ԱՄՆ-ը ստեղծում է ԱՊՀ բյուրո

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Քլինթոնի վարչակազմը եւ ԱՄՆ պետդեպարտամենտը մտադիր են դեպարտամենտի շրջանակներում ստեղծել նախկին Խորհրդային Միության երկրներով զբաղվող նոր բյուրո: «Այն պետք է ընդգրկի նախկին ԽՍՀՄ 12 պետություններին (բացառությամբ մերձբալթյան երեք հանրապետությունների), որոնք միավորված են կոմունիստական անցյալի 70-ամյա ընդհանուր պատմությամբ», «Վաշինգտոն փոստ» թերթին հայտնեց նոր կառույցի ղեկավար Ռիչարդ Մորսը:

Թերթը նաեւ մեջբերում է ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի դեսպան Հաֆիզ Փաշաեւի կարծիքը. «Միանգամայն ակնհայտ է, որ ԱՄՆ-ը չի կարող 12 առանձին բյուրո ստեղծել յուրաքանչյուր երկրի համար»:

Միեւնույն ժամանակ ամերիկացի որոշ ազդեցիկ սենատորներ ու կոնգրեսականներ դեմ են ԱՊՀ բյուրոյի ստեղծմանը, գտնելով, որ դա կհանգեցնի «նախկին ԽՍՀՄ-ում Ռուսաստանի շահերի ոլորտի անուղղակի ճանաչման»:

ԿԱԼԻՆԻՆԳՐԱԴԻ ՄԱՐԶ

Գաղթի հսկիչ կետեր

ԿԱԼԻՆԻՆԳՐԱԴ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ, ԻՍՍ ՊՐԵՍ: Գաղթի դաշնակցային ծառայության որոշման համաձայն, Կալինինգրադի մարզի եւ Լիտվայի ու Լեհաստանի սահմանամերձ շրջաններում կստեղծվեն արտագաղթի հսկողության կետեր: Այդ միջոցառման նպատակն է կանգնեցնել երրորդ երկրների փախստականների անօրինական մուտքը Եվրոպա: Այսպես, միայն երկու օրվա ընթացքում ձերբակալվել են 15 աֆղանցիներ եւ Իրանի մեկ փախստական, որոնք կեղծված փաստաթղթերով փորձում էին մուտք գործել Լեհաստան, Դանիա մեկնող Շրի Լանկայի երկու փախստական:

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԵԱՀԽ-ն ակտիվանում է, բայց հիմա էլ ջուրը չի հավանում

Սկիզբը էջ 1

Մի շարք երկրներ, այդ թվում Թուրքիան, Ավստրիան եւ Հունգարիան, արդեն իսկ հայտարարել են, որ կքննարկեն ԵԱՀԽ-ին խաղաղապահ զինվորներ տրամադրելու հարցը: Հունգարիան հայտնել է, որ կարող է 100-120 զինվոր տրամադրել: Այս երկիրը հատուկ զորախումբ ունի, որը վարժեցված է խաղաղապահ գործողություններ իրականացնելու համար, սակայն ռազմական փորձագետների կարծիքով, այնքան էլ նպատակահարմար չէ նման փոքրաթիվ ազգային զորամիավորումներ ունենալը: Նրանք գտնում են, որ ավելի նպատակահարմար է այս գործողություններում ներառել միայն մի քանի երկիր, այնպես որ ազգային զորամիավորումները կազմված լինեն 600 զինվորներից: Մշակված ծրագրով նախատեսվում է խաղաղապահ ուժերը բաժանել 400 հոգիանոց յոթ զորախմբերի, ինչպես նաեւ առանձնացնել 100 հոգիանոց մի ջոկատ՝ Լաչինի միջանցքում տեղակայելու համար: Առաջին խումբը տեղակայվելու է հակամարտության գոտու հյուսիսային հատվածում՝ լեռնային շրջանում, երկրորդը՝ հյուսիսարեւելյան հատվածում՝ Թարթառի շրջակայքում, երրորդը՝ արեւելյան հատվածում՝ Աղդամ քաղաքի շրջակայքում, իսկ չորրորդը՝ հարավային հատվածում՝ Ֆիզուլու շրջակայքում: Ծրագրում նշվում է, որ խաղաղապահ զորամիավորումները պետք է իրենց հետ բերեն սննդի պաշարներ եւ անգամ ջուր, քանի որ, ինչպես նշված է. «Ղարաբաղի ջուրը աշխարհի ամենավատ ջուրն է»: Նշված է նաեւ, որ խաղաղապահ ուժերը հակամարտության գոտի պետք է հասցվեն օդային ճանապարհով: Ռազմական տեխնիկան Սեւ ծովով հասցվելու է վրացական Փոթի նավահանգիստ, որտեղից երկաթուղով փոխադրվելու է հակամարտության գոտի: Եթե հանկարծ խաղաղապահ գործողության ընթացքում վերսկսվեն կատաղի մարտեր, ապա հիշյալ ուժերը ժամանակավորապես փոխադրվելու են Թուրքիա, Իրան կամ Վրաստան: ԵԱՀԽ դիվանագետները հույս ունեն նաեւ, որ դեկտեմբերին Բուդապեշտում կայանալիք ԵԱՀԽ գագաթաժողովի ընթացքում նախագահներ Ելցինն ու Քլինթոնը կստորագրեն հակամարտության վերջնական կարգավորման, կամ ինչպես ասում են համապարփակ խաղաղության հաստատման համաձայնագիրը, որին կհետեւի խաղաղապահ ուժերի տեղակայումը:

■ *ԱՊՀ պաշտպանության նախարարների խորհրդի աշխատանքն անարդյունք ավարտվեց:* ԱՊՀ անդամ երկրների ռազմական գերատեսչությունների ղեկավարների աշխատանքային հանդիպման ընթացքում որեւէ կոնկրետ որոշում չընդունվեց: Մասնակիցները քննարկեցին Տաջիկստանում եւ վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում կոլեկտիվ խաղաղարար ուժերի մնալու ժամկետի երկարաձգման հարցերը: «Ընդհանուր շահագրգռություն» արտահայտվեց ԱՊՀ շրջանակներում, հատկապես «թեժ» կետերում խաղաղարար ուժերի ստեղծման նպատակով, սակայն այդ մտահղացման իրականացումը, ինչպես միշտ, բախվում է ֆինանսական դժվարությունների:

ՌԻԱ, ՍՆԱՐՔ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պայթել են ռազմական պահեստները

ՊՍԿՈՎ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Նոյեմբերի 20-ին, ժամը 12:30-ին Պսկովի մոտակայքում պայթել են ռազմական պահեստները: Բռնկվել է հրդեհ: Երեք մարդ զոհվել է, կան տուժածներ: Ամբողջությամբ այրվել է երկու պահեստ: Դեպքի վայր է մեկնել մոսկվացի հրշեջների հատուկ ջոկատ՝ կրակը օդից հանգցնելու համար: Սակայն նրանց օգնության անհրաժեշտությունը չզգացվեց: Ձեռնարկված օպերատիվ միջոցառումների շնորհիվ պսկովցի հրշեջների, զինվորականների ու քաղպաշտպանության աշխատակիցների ջանքերով հաջողվել է չեզոքացնել օջախը: Միայն երբեմն-երբեմն 20-30 րոպե պարբերականությամբ լսելի են առանձին պայթյուններ, որոնք մասնագետների կարծիքով, շուտով կդադարեն: 3 կմ շառավիղով տարածքը շրջափակված է: Կատարվում են դեռեւս չպայթած արկերի որոնումները:

Թուրքական եղբայրությունը կամրանա նաեւ Իզմիրում

ԲԱՔՈՒ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ազգամիջյան քաղաքականության գծով պետքարտուղար Հիդայաթ Օրուջեւի գլխավորած ադրբեջանական պատվիրակությունը մեկնել է Թուրքիայի Իզմիր քաղաք, ուր նոյեմբերի 20-23-ը կկայանա թուրքական պետությունների եւ համայնքների բարեկամության, եղբայրության եւ գործակցության միասնության համագումարը: Ադրբեջանի պատվիրակության կազմում ընդգրկված է մտավորականության շուրջ 50 ներկայացուցիչ: Հ. Օրուջեւի խոսքերով, համագումարի հիմնական նպատակը թուրքական պետությունների ու համայնքների միջեւ փոխգործակցության նոր եղանակների որոնումն է եւ ջանքերի համադրումն աշխարհում խաղաղություն հաստատելու համար: Համագումարի մասնակիցները կքննարկեն նաեւ թուրքական լեզուների ու մշակույթների զարգացման ուղիները:

Մանկասպանը մահվան դատապարտվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հայտնի մանկասպան 35-ամյա Սերգեյ Գոլովկինը, որը ծանոթ էր «Ֆիշեր» մականունով, չորեքշաբթի օրը մահվան է դատապարտվել: Մոսկվայի մարզային դատարանը նրան մեղավոր ճանաչեց առավել դաժանությամբ 11 սպանություն ու բռնաբարություններ իրականացնելու, ինչպես նաեւ 12-15 տարեկան տղաների նկատմամբ մահափորձեր կատարելու համար 1984-92 թթ. Մոսկվայի մարզում: Դատավճիռը բողոքարկման է ենթակա ՌԴ Գերագույն դատարանում: Իսկ եթե մնա ուժի մեջ, հանցագործին մնում է միայն դիմել ՌԴ նախագահին ներման խնդրանքով:

ԹԵԺ ԿԵՏ

Կովկաս. Ավագները խնդրում են Ելցինին կանխել պատերազմը

ՄՈՍԿՎԱ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հյուսիսային Կովկասի ավագների խորհրդի ներկայացուցիչները ուղերձով դիմել են նախագահ Ելցինին՝ կոչ անելով, որ նա իր իրավասությունների սահմաններում բոլոր հնարավորությունները օգտագործի Կովկասում նոր պատերազմի բռնկումը կանխելու համար: Ավագներն այդ ուղերձն ընդունել են Կաբարդինո-Բալկարիայի մայրաքաղաք Նալչիկում, նոյեմբերի 19-ին: Ուղերձում նշվում է նաեւ, որ Չեչնիայում առկա լարվածությունն արդեն իսկ վտանգավոր է ամբողջ Կովկասում եւ կարող է այլ կովկասյան ժողովուրդների ներքաշել քաղաքացիական պատերազմի մեջ: Նալչիկում կայացած հանդիպմանը մասնակցել են Աբխազիան, Ադիգեն, Կաբարդինո-Բալկարիան, Կարաչաեւո-Չերքեզիան, Հյուսիսային Օսեթիան եւ Դաղստանը ներկայացնող ավագներ:

■ *50-ից ավելի [illegible] դիտորդներ* [illegible] նոյեմբերի 22-ին [illegible] տեղական իշխանությունների մարմինների ընտրությունների եւ սահմանադրության փոփոխությունների առնչվող հանրաքվեի անցկացմանը: Նրանց գործողությունները կհամակարգի ԵԱՀԽ ժողովրդավարական հաստատությունների եւ մարդու իրավունքների բյուրոյի խորհրդական [illegible]:

ՍՆԱՐՔ, [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Խոհուկրոն

Արցախյան ծաղիկներ Սեւակի շիրիմին

Մեկուկ անգամ չէր անցնի, թե մեր մեքենան առաջինն է անցնում Շուշիի եւ Լաչինի միջով եւ հայտնվում Հայաստանի Հանրապետության տարածքում: Տեղ գյուղում մեզ կանգնեցրեց կանանց ու երեխաների մի խումբ, համոզվելու համար, որ մենք իսկապես Ղարաբաղից ենք գալիս: Կասկած էր հարուցում միայն Հենրիկ Իգիթյանը, որին բոլորը ճանաչեցին եւ ընդունում էին որպես Երեւանի քաղաքացի:

– Իսկ ինչո՞վ կապացուցեք, որ Ղարաբաղից եք գալիս,– հարցրեց նրանց գլխավորող մի կին, տնային ծաղկավոր խալաթով:

ճանապարհին: Հետո, երբ պատասխաբար հայացքս ընկավ Իգիթյանի երկարուկ ճամպրուկի վրա դրված կապույտ ու դեղին ծաղիկներին, այդ ժամանակ էլ ծնվեց գաղափարը. դրանք դնել Պարույր Սեւակի գերեզմանին Զանգակատանը: Ահա այդպիսի փոքրիկ մի խոհ ունեի ես մեծ ճանապարհի սկզբին: Հիմա կարծես թե իրձս կատարվում է:

Գյուղի ծայրին թեքվելով դեպի աջ, մոտեցանք Սեւակի տանը ու կանգ առանք այգու մուտքի մոտ: Մեզ հետ երեք գինվորներ կային, որոնց վերցրել էինք Գորիսում. Լեոնիդ Բաղդասարյանը, Կարո Սարգսյանը եւ Լյուդվիգ Բաղյանը: Նրանք մի օրով տուն էին գնում:

Կանգնեցինք Սեւակի տաղանդավոր իմաստունի մասին, որը պատրաստվում էր դառնալու... հող: Դառնալու հայրենիք: Եւ հիշեցի բանաստեղծի խոսքերը, որոնք ճիշտ ասած, երբեք էլ չէի մոռանում. «Երբ ինձ աղաց ինչպես ցորենը, առա ինձնից կսացվի հայրենիք»:

Վերջին անգամ հայացք գցելով երկար ճանապարհին արդեն բառամած դեղին-կապույտ ծաղիկներին, որոնք ողողված էին վերջալույսի վարդագույն շողերով, որոշեցի, անպայման մեծ բանաստեղծի իմաստուն խորհրդին, գրում խոսելով շատ հարցերի մասին, շատ բաների մասին էլ լռել: Համոզված եմ, որ Սեւակն այդպես կվարվեր: Որովհետեւ ամբողջ ճշմարտությունը հրա-

Էջեր ղարաբաղյան իրադարձությունների եւ խոհերի գրից

Հարազատ հողի վերքերն անցնում են իմ սրտի միջով

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

– Ես խաչը վկա,– արագ կողմնորոշվեց Հենրիկը, երեսին խաչ հանելով:

Ես խնդրեցի կանանց շրջանել սալ խմ: Պարզվեց, որ ոչ մեկի մոտ չկա: Բոլորին հետաքրքրում էր, թե ինչի համար եմ ուզում, ինչպես մի տարեց կին արտահայտվեց, խիստ կանացի այդ գործիքը: «Մինչեւ չբերեք չեմ ասի», ղժվարացրեցի ես:

Մի փոքրիկ տղայի տուն ուղարկեցին բերելու: Շուտով իմ ձեռքին հայտնվեց մուգ բորդո գույնի շրթներկ: Վարդոյ Համոյին խնդրեցի մեքենայի ծածկը մաքրել բաժակ փախցնել: Նա երկու լաքի կտորով ուղղակի փայլեցրեց բաժակման կետերս առաջին: Ես սկսեցի նկարել ավանդակլոն «Պապիկն ու տատիկը» եւ Արարատի սրվարուսկերը: Այդպես էլ գնացինք մինչեւ վերջ: Շատ ժամանակ էինք, որ լույսով հասնենք Ջանախչի, որը խորհրդային իշխանության օրոք վերանվանվել էր Սովետաշեն եւ ի վերջո ստացել Զանգակատուն անունը: Նախապես համաձայնվեցինք, որ այդպես էին անվանել գյուղը իրենց մեծ հայրենակցի, անզուգական Պարույր Սեւակի, հիմնադրած «Անլռելի զանգակատուն» պոեմի հերոսականի պատվին: Չեմ հիշում արդեն, թե ով ծաղիկներ տվեց մեզ Ստեփանակերտից Շուշի գնացող

Սկիզբը՝ 21, 25, 28 մայիս, 1, 4, 8, 11, 15, 29 հունիս, 2, 7, 13, 16, 20, 23, 27, 30 հուլիս, 4, 6, 10, 17, 20, 25 օգոստոս, 3, 7, 14, 17, 20, 24, 28 սեպտեմբեր, 1, 5, 8, 12, 15, 19 հոկտեմբեր

ճարի առաջ: Սեւակին ասվեց, որ ծաղիկները նրա համար բերվել են Ղարաբաղից, որի ազատագրումը երազել է նա իր ամբողջ կյանքում: Ասվեց բանաստեղծի դերի մասին նոր սերնդի հասունացման գործում, որի համար Հայ դասի գաղափարները դարձել են սրբություն, եւ այն մասին, որ այսօր Սեւակյան զանգը ղողանջում է նրանց դասերին, ովքեր իրենց կյանքը նվիրաբերեցին Ղարաբաղի ազատագրման գործին: Վերջում խնդրեցի տղաներին գերեզմանի մոտ համազարկ տալ երեք անգամ մեկական կրակոցով: Մենք իրարանցում գցեցինք խաղաղ գյուղում, խախտեցինք նրանց հանգիստը: Բայց ես մտածեցի, որ այդ մասին անպայման կպատմեմ, ու նրանք մեզ կներեն:

Դեռ երկար կինք ուզում կանգնել բանաստեղծի գերեզմանի մոտ, որին շատ բան ունեինք ասելու եւ պատմելու: Սեւակի բաղձման օրը եւ ժամին ես «Կուկուրուզնիկով» «ԱՆ-2»-ով թռչում էի Սովետաշենի վրայով: Թաղումը տեսա վերեւից: Լենինի Հուշանցի՞ հետ Ստեփանակերտից թռչում կինք Երեւան: Այդ ժամանակ ես գործով Կամչատկայից ընդամենը երկու օրով եկել էի տուն եւ վերադառնում էի հեռավոր բերանկղզին: Դա 1971 թվականին էր: Մայիս ամիսը: Երկնից վիրխարի ամբոխ էր երեւում: Դեմքս լուսանցույցի սառը պատկերին հպած ես նայում էի ցած ու մտածում Խանա-

պարակելու ժամանակը դեռ չի եկել: Դա ճիշտ նման է Սեւակի գերեզմանին թափված արցախյան ծաղիկներին, որոնցից մեզնից մեկը կարող է շինել, օծք բույն: Հենց դրա համար էլ բանաստեղծը բացականչել է. «Երբ ասեմ, բաց կլինի, երբ չասեմ, խոց կլինի»: Հասկանալով այդ պատճառով կ չեմ ուզում հանդես գալ մեր նուսաշրջաններում, երբ դրանք բաց երեր են հաղորդվում:

Պատերազմը չի ավարտվել: Ոչ բոլոր կրակակետերն են լռեցված: Ոչ բոլոր կարթավճններն են չեզոքացված: Պատերազմը, ավա՜ղ, նոր է սկսվում լրջորեն: Ոչ մի զենք չի փրկի մեզ եւ չի օգնի, երբ միասնություն չլինի, որը պետք է պահպանենք այժմ լույսի, ամրանալենք բերդի պարսպի պես:

Միջանցքը բացված է: Այնտեղով պետք է առաջ գնալ, ես չնայելով ինչպես հողագործը արտում, ինչպես զինվորը մարտում: Միայն առաջ, արհամարհելով արհեստիյանը եւ դատարկությունը: Հիսուս Քրիստոսի խորհուրդը վերաբերում է հասկանալու նրանց, ովքեր բռնում են մաճը հետ չնայել: Չէ՞ որ կյանքն է պատրաստեցրել հողագործին զարդանի կողքին հրացան պահել եւ անպայման ձգանը լարած: Պահել այնքան ժամանակ, քանի դեռ վերջին կրակակետը լռեցված չէ:

Վերջ

ԿԱՊԵՐ

ՍՊԱԾ-ն ունի միջազգային համագործակցության հնարավորություն

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. ՓԱՍ: Հայաստանի ՍՊԱԾ-ն ունի բոլոր հնարավորությունները տարածաշրջանում միջազգային համագործակցություն ծավալելու համար: Այս մասին այսօր կայացած ասուլիսում հայտարարել է ՍՊԱԾ-ի գլխավոր տնօրեն Ս. Բալասանյանը: Խոսելով վերջին մեկ ամսում միջազգային սեյսմոլոգիական իրադարձությունների մասին, նա կարեւորել է Աքենում տեղի ունեցած եվրոպական սեյսմոլոգիայի գլխավոր ասամբլեայի 24-րդ համաժողովը, որին մասնակցել է նաեւ Հայաստանը: Համաժողովում, ըստ Ս. Բալասանյանի, քննարկվել են կարեւոր հարցեր սեյսմիկ պաշտպանության բարձրացման վերաբերյալ: Ասամբլեայի որոշումներում արձանագրվել է մի կետ, որը Եվրոպայի սեյսմոլոգիական համաձայնությունների միջազգային սեյսմոլոգիայի կենտրոնների ուշադրությունն է հրավիրում Կովկասի նորանկախ երկրների, մասնավորապես Հայաստանի սեյսմոլոգիայի բնագավառում կատարված եւ կատարվող աշխատանքների վրա:

Անդրադառնալով հոկտեմբերի 8-14-ը Աշգաբաթում անցկացված միջազգային սեյսմոլոգիական կոնֆերանսին, Ս. Բալասանյանը նշել է, որ այն նվիրված էր ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլոբալ սեյսմիկ վտանգի գնահատման ծրագրին: Ըստ այդ ծրագրի, աշխարհի բոլոր սեյսմաակտիվ գոտիներում կծավալվի միջազգային համագործակցություն, որը կընդգրկի աշխարհի լավագույն սեյսմոլոգներին սեյսմիկ վտանգի առավել ճշգրիտ գնահատման բնագավառում: Ծրագրի համաձայն, ամբողջ աշխարհը բաժանվում է առանձին գոտիների, որոնցից մեկն ընդգրկում է Կովկասի, Թուրքիայի, Իրանի, Կոպետդաղի տարածքները, որտեղ զգալիորեն բարձր է սեյսմիկ ակտիվությունը: Աշգաբաթում հաջողվել է հասնել սեյսմոլոգիայի բնագավառում այս տարածքի երկրների համագործակ-

ցության հնարավորության ստեղծմանը: Որոշվել է, որ այս տարածքում սեյսմիկ իրավիճակը առաջին վեց ամիսներին կկոորդինացնի Հայաստանի ՍՊԱԾ-ը, իսկ գլխավոր կոորդինատորը կլինի ծառայության գլխավոր տնօրենը:

Հունվարին Շվեյցարիայից Հայաստան կտեղափոխվեն 45 գերժամանակակից սեյսմիկ կայաններ: Այդպիսի համաձայնագիր է ստորագրել Հայաստանի եւ Շվեյցարիայի սեյսմիկ ծառայությունների միջեւ: Կայանների տեղադրումը Հայաստանի տարածքում հնարավորություն կտա սեյսմիկ վտանգի առավել ճշգրիտ գնահատման տակ վերցնել հանրապետության ամբողջ տարածքը: Հայաստանում արդեն տեղադրվել են շվեյցարական նմանատիպ կայաններ: Նոր կայանների տեղադրումը հնարավորություն կտա գրանցելու երկրակեղեւի ամեն շարժումները, որոնք կհրապարակեն հաշվելու երկրի մակերեսի ազդեցությունը շենքերի եւ այլ կառույցների վրա:

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Մեր հոգսերի հերթական ձմեռը

կրկին մոտենում է ձմեռը, եւ կրկին «լինել՞ թե չլինել» խնդիրը ծառանում է երեւանցիների առաջ, քանզի գրեթե ոչինչ չի փոխվել, իսկ նախորդ ձմեռվա ծանր հիշողությունները դեռ թարմ են: Կհաջողվի՞ արդյոք այս տարի գոնե փոքր-ինչ թեթեւացնել մարդկանց վիճակը, թե այս տարի եւս մանուկները իրենց սառած թաթիկներով կշարունակեն խարխլել ծյուղերով բեռնավորված սահնակները՝ նախանձոտ հայացքներով նայելով առատելական գներով նավթ վաճառող մեքենաներին:

Իհարկե, այս տարի եւս շատերը ձմեռը կանցկացնեն «սառը երկրներում», իսկ նրանց, ովքեր մնալու են, երկաթ-խորհրդի կառույցային աշխատանքային վարչության պետ Ռոբերտ Նազարյանը խոստանում է, թե այս տարի ձմեռը ավելի թեթեւ կլինի, քանի որ բնակչության 40 տոկոսը կապահովվի կենտրոնացված ջեռուցմամբ (նախորդ տարվա 700-ի փոխարեն այս տարի նախատեսվում է ջեռուցել մոտ 2400 շենք): Իր հերթին, երկաթխորհրդի գործկոմի սոցիալ-տնտեսական զարգացման վարչության պետ Ասոտ Բաբայանը տեղեկացնում է, թե նախատեսված է մայրաքաղաքի բնակչությանը հասկացնել 35000 խմ վառելափայտ՝ խորանարդ մետրը 6000 դրամով (այլ կերպ ասած՝ շուկայական գներով կամ դեռ մի քան էլ ավելի): Բնակչությանը վաճառվելու է նաեւ 3000 տ խարամուխ՝ 21000 դրամ արժողությամբ: Բնակչությանը անվճար կբաժանվի 15000 տ նավթ: Ձմռան ամիսներին կգործեն բոլոր դպրոցները, ինչպես նաեւ որոշ հերթապահ մանկապարտեզներ եւ մանկամսուրներ:

Ամենեւին չենք կասկածում, որ իշխանությունները կանեն իրենցից կախված ամեն ինչ՝ բնակչության ձմեռային կարիքները գոնե փոքր-ինչ թեթեւացնելու համար: Բայց խնդիրն այն է, որ նախ՝ պետության հնարավորությունները են սուղ, եւ երկրորդ՝ մարդիկ չեն հավատում զանազան «Ձմեռ» ծրագրերին եւ կորցրել են վստահությունը իշխանությունների խոստումների նկատմամբ: Ուստի «ամենահուսալին» մնում է շուկան, որտեղ, ի դեպ, փայտի վառարանն արժե 1700-3000 դրամ, մեկ խողովակը՝ 100-150 դրամ եւ այլն: Ձմռան ամիսներին միջին մեծության տունը տաքացնելու համար անհրաժեշտ է մոտ 5 խմ փայտ: Այլ կերպ ասած, միջին ընտանիքին ձմռանը «լիակատար երջանկության համար» անհրաժեշտ է մոտ 35000 դրամ, թեեւ շուկայում, որպես կանոն, նախընտրում են ռուսական ռուբլին կամ առավել կանաչ թղթադրամները:

Եթե հաշվի առնենք, որ հանրապետությունում միջին աշխատավարձը չի հասնում 1000 դրամի, ապա պարզ կդառնա, որ միայն սենյակը տաքացնելու համար երեւանցին պետք է ծախսի միջինը իր երեք տարվա աշխատավարձը: Անուամենայնիվ հուսանք, որ իշխանությունների այս տարվա խոստումները իրականություն դառնալու ավելի մեծ հնարավորություններ ունեն, եւ մայրաքաղաքի՝ անցած ձմեռ փրկված ծառերը առաջիկա գարնանը նույնպես կկանաչեն՝ պաղարարելով հայոց աշխարհի հերթական ծանր ձմռան ավարտը:

ՓԱՌԱՆՁԵՄ ԲՈՒԼԴՈՒՄԱՆՅԱՆ

ԱՌԱՋԱՐԿ

Ինչպես վերջ դնել դոլլարային լարանցումներին

Շատ է խոսվել այն մասին, որ սպառողներին տրվող էլեկտրաէներգիայի կեսից ավելին կազմում են «կորուստները», որոնց զերազանց մասը պարզապես չվճարված էներգիան է:

Շուկայական էկոնոմիկայի ներկա «դոլլարային» փուլում աշխատանքը հաստատվել է բնակչության կողմից օգտագործվող էներգիայի վճարման երկու «տարիֆներ»՝ կախված նրա մատուցման գրաֆիկից: Հովհարային էներգիայի համար սպառողը վճարում է դրամով եւ ընդունված կարգով, իսկ շուրջօրյա էներգիայի համար, սպառողից «վերցնում են» հիմնականում դոլլարներ, ըստ «պայմանավորվածության»: Իհարկե, իրականում «վճարման» երկրորդ համակարգը «պաշտոնապես» դեռ չի աշխատում:

Գործում է պարզապես բոլորին ծանոթ լարանցումների տարբերային տեխնիկան: Շուրջօրյա էլեկտրականությամբ օգտվելու արտոնությունն ձեռք բերած յուրաքանչյուր նոր օգտվողի վաղ թե ուշ շրջապատվում է լարանցումներով, երջանկություն պարգեւելով «ծախս» լույս ստացողներին եւ կաստրության աշխատանքի հասնող վրդովմունք օրինական լույս ունեցող քաղաքացիներին:

Տեղեկատվության բոլոր աղբյուրները բազմաթիվ անգամ շուշավել են լարանցումների հարցը եւ նույնքան անգամ իշխանությունները «միջոցառումներ» են մշակել դրանք կանխելու եւ վերացնելու համար: Լարանցումների թիվը սակայն մի, տամ ունի միայն ավելանալու:

Առանձին դեպքերում լարանցումները խափանվում են միայն «բնական» ճանապարհով անցավ ու կարճ միացումների հետեւանքով բռնկված հրդեհներից:

Այդպիսի ոչ սակավաթիվ հրդեհներից «տուժում են» ոչ միայն «ծախս» լարերը, այլեւ հրկիզվում են շենքեր, հասկանալի ծանրանարկերը: Հոկտեմբերի 2-ին այդ կարգի հրդեհ բռնկվեց նաեւ հյուսիսային կասկադի հարեւան շենքերից մեկում: Բնակիչները ոչ միայն զրկվեցին «ծախս» լույսից, այլ նաեւ տեղումներից պաշտպանող տանիքածածկի մի մասից: Զարմանալի չէ, որ արդեն շատ քաղաքացիներ ափոփված զգում են, որ երբ իշխանությունները անզոր են այդ լարանցումների դեմ պայքարելու, գուցե չարիքի փոքրագույնը կլիներ ինչ-որ ձեւով այն խնկապես «օրինականացնել»՝ դարձնելով ավելի հուսալի (խուսափելով շենքերի հրկիզումից) եւ շահութաբեր՝ չվճարված էներգիան դարձնել վճարված (բայց պետությանը):

Լ. ԳԱԼՈՅԱՆ,
Թամանյան փողոցի բնակիչ

SARTARABAD Co. LTD
«ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ» ՍՊԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է
ՈՒՂԻՂ ՉՎԵՐԹԱՅԻՆ ՉԱՐԻՉ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ԲԵՅՐՈՒԹ
7 օրով, 3 աստղանի հյուրանոց, սնունդ, օրական 2 ան...
14 օրով առանց հյուրանոցի
ԵՐԵՎԱՆ-ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ-ՔՈՒՎԵՅԹ
7 օրով, անվճար 30 կգ ուղեբեռի փոխադրում, իսկ ավելին՝ վճարովի
Մուտքի վիզաների եւ փաստաթղթերի ձեւակերպումը Մոսկվայում
Հանրապետության հրապարակ, Նալբանդյան 20
Տեղեկությունների համար զանգահարել 580632 հեռախոսով

digitised by A.R.A.R.@

ԿԱՆԱԴԱ

Քվեբեկը՝ ֆլեբեկցիների՞ն

Ինչպես հայտնի է, սեպտեմբերի 12-ին Քվեբեկում տեղի ունեցած ընտրություններում հաղթանակ տարավ Քվեբեկի անջատողական կուսակցությունը, որը ստացավ 77 պատգամավորական աթոռ՝ 125-ից: Կուսակցության կողմից կազմված միակուսակցական կառավարությունը 1995 թ. նախատեսում հանրաքվե կանցկացնի Կանադայից անջատվելու վերաբերյալ:

Կանադայի խորհրդարանի նոյակառ շենքից 10 րոպե ոտքով դեպի հյուսիս քայլելով եւ Օտտավա գետն անցնելով, թվում է, թե ընկել ես մի այլ երկիր. այլեւս չկան երկու լեզուներով (անգլերեն եւ ֆրանսերեն) գրված ճանապարհային ցուցանակները. թեեւ այդ երկու լեզուները պետական, պաշտոնական են, բայց այստեղ բոլոր մակագրությունները միայն ֆրանսերեն են: Խաչով երկնագույն դրոշը դուրս է մղել Կանադայի ազգային դրոշը վարչական եւ բնակելի շենքերի վրայից: Երբ խանութներում անգլերեն խոսես, ավելի շատ կհանդիպես սառը, նույնիսկ անհարգալից հայացքի: Սակայն, երբ գիտակցաբար աղջկան դիմես ֆրանսերենով, ապա իր երկրի հանդեպ հարգանքից նրա դեմքը կլուսավորվի բարի ժպիտով: Թեեւ ֆրանսախոս Քվեբեկը Կանադայի 10 նահանգներից մեկն է, սակայն նրանում բնակվող ֆրանս-կանադացիների մեծամասնությունն իրենց համարում են ոչ թե կանադացի, այլ ֆլեբեկցի, իսկ իրենց հայրենիքը ոչ թե նահանգ, այլ երկիր, պետություն:

Քվեբեկի Հալ փոքրիկ քաղաքում մի երիտասարդ ֆրանս-կանադացի տեղական անգլիական դպրոցի պատին գրել էր. «Անգլիացիներ, կորե՛ք Քվեբեկից»: Այս արարքը շատերի կողմից ներկայացվում էր որպես հայրենասիրական: Դժվար է ասել, թե ինչ կլինի, երբ մոտ մեկ միլիոն ֆրանս-կանադացիներով բնակեցված անգլիախոս նահանգներում էլ դպրոցների պատերին երեւան նման մակագրություններ հակառակ կոչերով:

Թվում է՝ Քվեբեկի կուսակցության ղեկավար Ժակ Պարիզոն պետք է մտածեր այդ մասին: Սակայն վերջին ընտրական կամպանիայում նրան ոչ միայն չէին սփոփեցնում, այլ ավելի շատ ուրախացնում էին ընտրական ցույցերի ժամանակ իր եւ լույսի դեմքին պատկերված «Քվեբեկը ֆլեբեկցիներին», «Կանադացիներ, դուրս կորե՛ք Քվեբեկից» պաստառները: Միգուցե, պատճառն այն է, որ գրեթե 30-ամյա ստաժ ունեցող անջատողականը, որի կյանքի բաղձալի նպատակն է Քվեբեկը տեսնել որպես անկախ պետություն, պատկերացնում է, որ նահանգում որքան քիչ անգլո-կանադացի եւ էթնիկական այլ փոքրամասնություններ լինեն, որոնք այսօր միասին կազմում են նրա բնակչության մեկ հինգերորդ մասը, այնքան շատ հնարավորություն կլինի հանրաքվեում հաղթել Կանադայից նահանգի անջատման:

Դեռ հայտնի չէ, թե ֆլեբեկցիներն իրենց ձայնը կտա՞ն արդյոք այդ ոդի անջատման օգտին: Այն պահից, երբ սկսվեց առավ խոսակցությունը Քվեբեկի հնարավոր անջատման մասին, նահանգը լքեցին 247 հազարից ավելի բնակիչներ: Ժողովրդագետ Ջորջ Մերթայի (Մոնրեալ) կարծիքով, երբ նահանգն անջատվի, ապա Քվեբեկում բնակվող մոտ 600 հազար անգլո-կանադացիների 50 տոկոսը կհեռանա այնտեղից:

Մեկնողների թվում հատկապես մտավորականության «սերուցքն» է: «Ուղեղների» եւ հմուտ բանվորական ձեռքերի արտահոսքը մեծ կորուստ կլինի Քվեբեկի համար:

Տնտեսագետներին անհանգստացնող խնդիրը՝ որն կլինի երկրի պետական պարտքը, տնտեսական, ֆինանսական եւ այլ կապերի խզումը, որոնք ձեւավորվել են մեկուկես դարի ընթացքում, առիթ է տվել մասնագետներին կտրուկ հայտարարելու նահանգի անջատման դեմ: «Աղքատ [illegible]» անջատողականներին ավելի լավ հեռանկար չի սպասում նաեւ ֆինանսական բնագավառում: Անջատվող Քվեբեկը դատապարտված է տարեկան 4 մլրդ. դոլարի արտաքին առեւտրական դեֆիցիտին:

Սակայն սա նշանակու՞մ է արդյոք, որ կայանալիք հանրաքվեում անջատողականները շանսեր չունեն: Վերլուծողների մեծամասնությունը հենց այդպես էլ համարում է, հիշեցնելով, որ առաջիկա հանրաքվեն առաջինը չէ: 1980 թ. հանրաքվեում, երբ հարցն այդպես կտրուկ դրված չէր, ընտրողներին առաջարկվել էր արտահայտվել «կողմ» կամ «դեմ» երկրի կոնֆեդերատիվ կառույցի նկատմամբ, մեծամասնությունը մերժել էր այդ նախագիծը: Մոնրեալի համալսարանի քաղաքագետ, պրոֆեսոր Պիեռ Բուրգոն գտնում է, որ չի կարելի բացառել այն հնարավորությունները, որոնք իշխանության գալով ստացել է Քվեբեկի կուսակցությունը:

Շատ բան կախված կլինի նաեւ դաշնակցային կառավարությունից, ինչպես նաեւ անգլախոս նահանգների կառավարություններից: Կանադայի վարչապետ Ժան Կրետյենը վերջերս հայտարարեց, որ «Կանադայի վարչապետի ամենառաջին պարտականությունը երկրի միասնությունը պահպանելն է, եւ թող ոչ ոք չկարծի, թե ես դա կխախտեմ»:

Ամենայն հավանականությամբ Կանադայի քաղաքական կյանքի գալիք տարին կլինի լարված ու նյարդային նաեւ վճռական Կանադական Դաշնության ճակատագրի համար:

Հ. Լ.

ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ

Զարմանալիորեն համակրելի «երկաթյա լեդին»

Բուլղարիայում ղեկավարում է ժամանակավոր կառավարություն: Դրա հիմնական խնդիրը վաղաժամկետ խորհրդարանական ընտրությունների նախապատրաստումն է, որոնք նախագահ Ժելյու Ժելեւը նշանակել է դեկտեմբերի 18-ին: Նախարարների կաբինետը գլխավորում է Ռենետա Ինջովան, որը նախկինում նախագահում էր սեփականաշնորհման գործակալության հոգաբարձուների խորհուրդը:

Ինչպես հայտնի է, տնտեսագետ պրոֆեսոր Լյուբեն Բերովի կառավարությունը հրաժարական տվեց դեռ սեպտեմբերի սկզբներին: Նա ձեւականորեն տեղի տվեց վարչապետի աթոռից ծանր հիվանդության պատճառով, բայց իրականում նա զրկվել էր առաջատար քաղաքական կուսակցությունների աջակցությունից: Խորհրդարանի «առաջին ջութակ» Բուլղարիայի սոցիալիստական կուսակցությունը եւ Ժողովրդավարական ուժերի դաշինքը կտրականապես դեմ արտահայտվեցին նրա խորհրդարանի շրջանակներում նոր կաբինետի կազմավորմանը, քանի որ, խորհրդարանն իրենց կարծիքով, սպառել է իր հնարավորությունները.

Բնականաբար, հանրության ուշադրության կենտրոնում նոր վարչապետն է: «Նա զարմանալիորեն համակրելի անձնավորություն է», նրա մասին ասացին Մոսկվայում Բուլղարիայի դեսպանատանը:

Պարզվեց, որ Ինջովան ոչ միայն համակրելի է, այլեւ հիանալի կրթված, աշխատասեր եւ գործունյա անձ: Վերջին հանգամանքը պատճառ դարձավ, որ տիկին Ինջովային անվանեն «երկաթյա լեդի»: Նա 41 տարեկան է, ամուսնացած, ունի 17-ամյա դուստր: Ավարտել է Սոֆիայի ազգային եւ համաշխարհային տնտեսության համալսարանը, աշխատել միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտում, ավագ գիտաշխատող է, տնտեսագիտության թեկնածու: Մինչեւ օրս տիկին Ինջովայի մասին այնքան էլ շատ չի գրվել: Բուլղարացի գործընկերները հասցրել են միայն նշել, որ նա շատ է ծխում, հազվադեպ է երեւում պաշտոնական ընդունելությունների ժամանակ եւ մարտի 8-ը չի համարում կանանց տոն:

ՇՐՋԱՆ

Ազատության սահմանափակումներ Տաջիկստանում, Ուզբեկստանում եւ Ադրբեջանում

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Բուդապեշտում ընթացող ԵԱՀԽ փակ նիստում ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչը խիստ քննադատության է ենթարկել ազատության սահմանափակումները Տաջիկստանում, Ադրբեջանում եւ Ուզբեկստանում: Ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների հարցերով ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի տեղակալ Ռախելը հայտարարել է, որ նշված երկրներում սահմանափակվում կամ արգելվում են կառավարություններին քննադատելու ընդդիմության եւ մամուլի իրավունքները: Նա նշել է, որ այդ սահմանափակումները հակասում են ԵԱՀԽ-ի կողմից ընդունված սկզբունքներին եւ խոչընդոտում են ժողովրդավարության հաստատման գործընթացը: Անդրադառնալով մասնավորապես նաեւ քրդական խնդրին՝ նա քննադատել է նաեւ խոսքի ազատության իրավունքի սահմանափակումը Թուրքիայում:

Սեւծովյան երկրները ստեղծում են միասնական էներգետիկ շուկա

ՎԱՐՆԱ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՌՈՅԹԵՐ-AIS: Նոյեմբերի 19-ին Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության (ՍՏՀ) էներգետիկ հարցերով աշխատախումբը առաջին հանդիպումն է կայացրել, որտեղ քննարկվել են էներգետիկայի բնագավառում համագործակցության մի շարք հարցեր: Բուլղարիայի էներգետիկայի հանձնաժողովի նախագահ Նիկիտա Շերվաշիձեն իր բացման խոսքում ասաց, որ համագործակցությունը էներգետիկայի բնագավառում առավել կդառնա: Այս ամռան սկզբին սեւծովյան ավազանի եւ բալկանյան 11 երկրներ հիմնել են տարածաշրջանային էներգետիկ կենտրոն: Այն պետք է լինի գործող օղակ ՍՏՀ-ի եւ Եւրամիության միջեւ: Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Թուրքիայի, Ռումինիայի, Հունաստանի, Հայաստանի, Վրաստանի, Մոլդովայի եւ Բուլղարիայի բարձրաստիճան պաշտոնյաները կտեղեկացնեն իրենց երկրների էներգետիկ վիճակի եւ էլեկտրաէներգիայի համակարգի առաջագա զարգացման մասին: Որոշվեց, որ Եգիպտոսն ու Իսրայելը դիտորդներ կուղարկեն, որին Ադրբեջանի եւ Ալբանիայի ներկայացուցիչները դեմ հանդես եկան: «Սա առաջին քայլն է բացահայտելու մեր ուժը միասնական էներգետիկ շուկայի ստեղծման ուղղությամբ, որի նպատակն է կազմակերպել էլեկտրաէներգիայի, գազի, ածխի եւ նավթի վաճառքը», ասաց ՍՏՀ պատգամավորների նախագահ Լազար Պեչկանչինը:

ՎԵՐՆԱԽԱՎ

Նախագահները նույնպես մարդ են, եւ տղամարդկային ոչինչ խորթ չէ նրանց

Երեկոյան ժամը 7-ին մթության քողի տակ Պերուի 56-ամյա նախագահ Ֆուջիմորիի 44-ամյա կինը՝ Սուսանա Հիգուչին մի ձեռքին սեւ ճամպրուկ եւ մյուսին «դիպլոմատ» պայուսակ բռնած, մեկընդմիշտ հեռացավ նախագահական պալատից: Հաջորդ օրը մամլո ասուլիսում նա 20 տարվա համատեղ կյանքից հետո ամուսնուն մեղադրեց այն բանում, որ նա դավաճանել է ընտանիքին ու երկրին՝ թաղվելով ստի, կեղծավորության ու այլանդակության մեջ: Պարզվեց, որ խիստ, ասկետական տեսքով, ավտորիտար հակումներով այդ մարդը զբաղվում էր ոչ միայն պետական գործերով, այլեւ երկակի կյանք էր վարում. գաղտնաբար այցելում սիրուհուն՝ իր քարտուղարուհուն, որը նրա համար որդի էր ծնել:

Լատինական Ամերիկայում ավելի շատ, քան աշխարհի մեկ ուրիշ մասում, նախագահների ինտիմ կյանքը համընդհանուր ուշադրության է արժանանում, մանավանդ երբ այն դուրս է գալիս բուլվարային շրջանակներից: Ի տարբերություն Եվրոպայի եւ Ամերիկայի բարձրագույն պաշտոնյաների, լատինաամերիկյան ղեկավարները հասարակությունից ոչ միայն չեն թաքցնում իրենց արարքները, այլեւ ի ցույց են դնում դրանք՝ որպես առանձնահատուկ, տղամարդկային հզորության ապացույց:

Արգենտինայի 63-ամյա նախագահ Կառլոս Սաուլ Մենեմը աշխարհասում հայտնի է որպես ամենամեծ կնամոլ: Նրա սիրային արկածները տեղական մամուլի սովորական թեմաներից են: Նախագահական անկողնում եղել են հեռուստաէկրանի եւ կինոէկրանի շատ աստղեր, երգչուհիներ եւ բալետի պարուհիներ: Ամբողջ երկիրը հետաքրքրությամբ հետեւում էր հեռուստատեսային հայտնի հաղորդավարուհի Շուշայի, ապա ռոք երգչուհի Յուհսոյի հետ իր ղեկավարի բուռն սիրավեպերին: Մենեմի քաղաքական ռեյտինգը դրանից բնավ չնվազեց: Ընդհակառակը:

Նախկին սիրուհիներին երբեմն հաջողվում է իրենց հովանավորին «կթել» ամուսնական կապերով: Գեղեցկուհի խառնածին Անա Գիտարը Պանամայի նախկին նախագահ Գիլյերմո Էնդարայի սիրուհին էր դարձել դեռ ուսանողական տարիներին: Էնդարան, որը գրեթե նրա հոր տարիքին էր, աղջկան շատ ուժգին էր սիրահարվել: Եւ իշխանության գլուխ անցնելուց կես տարի անց՝ 1990 թ. հունիսին տեղի ունեցավ շքեղ հարսանիք: Պանամայի քահել եւ փոքր ինչ տարօրինակ առաջին տիկինը, որը ընդունելություններին ներկայանում էր կիսատաբատ կամ ցնցող կարճ շրջազգեստներով, փոփոխություն մտցրեց Պանամայի լճացած բարձրաշխարհիկ կյանքում:

Տղամարդկային ոչինչ խորթ չէր նաեւ կուբայական հեղափոխության առաջնորդին: Ֆիդել Կաստրոն սիրում էր իրեն շրջապատել գեղեցիկ կանանցով, որոնք, ըստ լուրերի, առաջնորդին սպասարկում էին ոչ միայն ցերեկը, այլեւ գիշերը: Ֆիդելի սիրային արկածների մասին գիտեր ամբողջ երկիրը, թեեւ դրանց մասին խոսում էին շշուկով, որպես մեծ գաղտնիքների: Մինչդեռ այսօր իշխանությունները կարծես թե խրախուսում են առաջնորդի այդ կարգերին վերաբերող լուրերի տարածումը: Չէ՞ որ դրանք, ներառյալ իսպանացի կինոաստղ Ջինա Լոլոբրիջիդայի հետ Կաստրոյի սիրավեպին առնչվող լուրերը, նպաստում են նրա նկարագրի կերտմանը. իբր տեսե՛ք, թե ինչպիսի առաջնորդ ունենք, որը հոկա է բոլոր առումներով:

Ֆիդելի թարգմանիչներից մեկը պատմել է 1963 թ. Խորհրդային Միություն կատարած նրա առաջին այցի ժամանակ տեղի ունեցած մի դեպքի մասին: Խրուշչովը Կուբայի ղեկավարին հրավիրել է շքախմբով այցելել իր մերձմոսկովյան ամառանոց: Նա ընթրանքով հարցրել է. «Դուք արդեն գրեթե մեկ ամիս մեր երկրում եք: Գուցե Ձեզ կի՞ն է հարկավոր: Գուցե Ձեզ ինչ որ մեկը դո՞ւր է եկել»: «Այո, պատասխանել է Ֆիդելը, կառավարական ինքնաթիռի ճիկահեր ուղեկցորդուհին»: Մեկ ժամ անց հատուկ նշանակության անձնակազմի բոլոր կանայք բերվել են Բարվիխա:

Ամենից հաճախ ղեկավարների սիրուհիներ էին դառնում մերձավորագույն շրջապատի կանայք՝ քարտուղարուհիներ, մերսողներ, մատուցողներ, տնտեսուհիներ, տնային դաստիարակուհիներ, ընկերների կանայք: Այս աշխարհի հզորները չեն խորշել նաեւ հնագույն զբաղմունքի ներկայացուցչուհիների հետ կապերից: Մեքսիկայի ազնվականական տներից մեկում ժամանակին միջազգային անառակուհի եղած ռուսական ծագումով մեկը պատմեց ընտրովի անառակուհիների միջազգային ցանցի գոյության մասին, որոնք սպասարկում են աշխարհի տարբեր երկրների պետական բարձրագույն գործիչների: Այսօր նախկին հետերան Նյու Յորքում հրատարակում է էրոտիկ հանդես, գրում հուշեր: «Պոռնկության եւ քաղաքականության միջեւ ընդհանուր շատ բան կա, հումորով ասում է նա: Թե մեկը եւ թե մյուսը գայթակղելու եւ ծախվելու արվեստ են»:

«Իզվեստիա», 19 նոյեմբերի

digitised by A.R.A.R.@

Սփյուռք

Նամակից պարզվում է, որ ՀՀ լուսավորության նախարարության կողմից Կալկաթայի Մարդասիրական վարժարան են ուղարկվել 1992 թ. հոկտեմբերի 10-ին՝ 25 երեխա, 1993 թ. սեպտեմբերի 10-ին՝ 17 և 1994 թ. ապրիլի 27-ին՝ 43 երեխա, ընդամենը 85 երեխա, որոնցից 15-ը վերադարձել են Հայաստան: Մնացած վիճակում, բողոքում անհամապատասխան հայաստանյան բաժնե ընդունելու պայմաններին: «Լուսավորության նախարարությունը և անձամբ նախարարը, գրում են ծնողները, ոչինչ չեն ուզում անել կրթօջախը վերականգնելու ուղղությամբ, գտնելով որ այնտեղ ոչինչ հնարավոր չէ փոխել»: Այդ դեպքում, հարց են տալիս նամակագիր-

Հակաղատապարակչական և հակասանիտարական միջոցներ է տիրում վարժարանում, վերադարձած երեխաներից ոմանց մարմնի վրա կան ծեծի հետքեր: Պատկերացնել կարելի է այդ վիճակը, երբ մեր կողմից ենենք, որ «կրթօջախում» երեկոյան ժամը 6-ից մինչև առավոտյան ժամը 7-ը ոչ մի մեծահասակ դաստիարակ կամ հսկիչ չի

Ահազանգ

Կալկաթայի մարդասիրական վարժարանը անմխիթար վիճակում

Հայաստանից գնացած երեխաներն ուզում են վերադառնալ

Կալկաթայի (Հնդկաստան) Մարդասիրական վարժարանում սովորող հայաստանցի երեխաների ծնողների խորհրդից խմբագրությունը ստացավ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահին, վարչապետին, արտգործնախարարին և լուսավորության նախարարին ուղղված նամակի պատճենը, ինչպես նաև 1994 թ. սեպտեմբերի 20-ին տեղում նկարահանված տեսաժապավենի կրկնօրինակը, որը պատմում է վարժարանի անմխիթար վիճակի, աշակերտների անտանելի կացության մասին: «Մենք՝ Հայաստանից Մարդասիրական վարժարանում սովորող երեխաների ծնողներս ու հարազատներս, գրում են նրանք նամակում, կարդալով մեր երեխաների նամակները, լսելով վերադարձած 15 երեխաների պատմածները և դիտելով նկարահանված տեսաֆիլմը, որոշեցինք դիմել Ձեզ, որպեսզի պետական մակարդակով միջոցներ ձեռնարկվեն մեր երեխաների անմխիթար վիճակը բարելավելու ուղղությամբ»:

երեխաներից շատերն ուզում են նույնիսկ վերադառնալ, կրթօջախում տիրող վատ պայմանների պատճառով: Իսկ ինչո՞ւ չեն վերադառնում, կամ նրանց ծնողներն ինչո՞ւ հետ չեն բերում իրենց երեխաներին: Այս հարցին ծնողները պատասխանում են՝ «Մենք չենք գտնում, որ երեխաներին ետ վերադարձնելը հարցի լուծման լավագույն ձևն է», խնդրելով հարցի կարգավորման համար պետական միջամտություն:

Հարցն այն է, որ հնդկահայ համայնքը փաստորեն կատարել է բարեգործական մեծ աշխատանք, սակայն անտարբեր տեղեկություն չունենալով հայաստանյան կրթական համակարգի ու մակարդակի մասին և ապահովված չլինելով անհրաժեշտ կրթական ծրագրով ու ծնողական գրականությամբ, վարժարանը մնացել է անմակարդակ ներդ, նախարարությունն ի՞նչ նպատակով է այնտեղ ուղարկել երեխաներին: Կրթօջախում գոյություն չունի որևէ կրթական համակարգ, երեխաներն անգլերենից բացի ոչինչ չեն սովորում, որովհետև չէ կրթօջախի կարգավիճակը, չկա գրավոր որևէ պայմանագիր երեխաների ընդունման, կրթության և հետագա ճակատագրի մասին, ստեղծվել է տարօրինակ իրավիճակ, թե մեր երեխաները Կալկաթայում հայտնվել են պատահական ձևով, բյուրոկրատության մեջ ընկնելով Հայաստանում ծնողներին և փաստի առաջ կանգնեցնելով Հնդկաստանում հայ համայնքի ղեկավարությանը: Հարցը կարգավորելու ուղղությամբ, նշում են նամակագիրները, որոշ դրական աշխատանք է կատարվել միայն Հովսեփ Սեֆերյանի կողմից, ինչը սակայն մնում է խիստ անբավարար, և ժամանակն է պետական միջամտության:

մնում, դռները փակվում են, և ամեն ինչ ընկնում է մեծահասակ երեխաների տնօրինության տակ...

Համաձայն ենք նամակագիրների հետ, որ հարցն ունի ազգային նշանակություն և ներառված է հայ-հնդկական հարաբերությունների ներկա փուլի շրջանակներում: Բանն այն է, որ Հնդկաստանում հայկական փոքրաթիվ համայնքը ժառանգորդն է ազգային հոգևորական-մշակութային հարստության, որը, սակայն, հնդկական օրենքով, անհնար է որևէ այլ ձևով իրացնել, եթե տեղում դրանց երկրպագուներն օգտագործելը: Հետևաբար հետագա ոչ մի ... Մարդասիրական վարժարանի նման կառույցների գոյատևումն ու զարգացումը զգենում է ազգային-քաղաքական կարևոր նշանակություն: Իսկ հարցը պետք է ծագել պետական միջոցներով:

ԳՐՔԵՐ

Կապույտ ծաղիկներ հին հռոմեական ճանապարհի վրա

«Բա, աղջի, հարսն ի՞նչ եղավ, հանկարծ բացականչում է հորաքույրս, գոմ գնաց ու չեկավ: Վազում ենք գոմ, տեսնում ենք մոր կովի մոտ նստած, գրկում մի կապուտաչյա երեխա: Այդ երեխան ես էի»:

«Թորոսյենց», Նորայր Ադալյան: Գիրքն սկսվում է հենց այս հատվածից: Իսկապես չէ, որ սերնդակից ենք, բայց ահա թե ինչպես է տեսնում այդ նույն տեսարանը՝ «... գրկում մի կապուտաչյա երեխա...»: Այս նկարն ասես Վերածննդի պաստառավարպետից լինի՝ ազգային համամարդկային պարզ բառապաշարով շնչավորված յուրահատուկ մի տիրամայր՝ բնական միջավայրի և մանուր ու կապույտ արարչության հետ»: Գիրքը ծավալուն է, երևի թե առաջին անգամ սիրտս դրանից չի նեղվում, ուզում եմ վերջապես իմանալ Թորոսյենց մարդուն, մարտիկին, մտավորականին, գրողին: Նրա մասին առհասարակ քիչ է գրվել, անգամ երբ դրա հնարավորությունը, սկսած 60-ականներից, կար: Ճիշտ է, երբ բացվեցին փակ արխիվները, մամուլում երևացին որոշ տեղեկություններ, բայց այդքանը բավարար չէր Թորոսյենցին ճանաչելու համար: Ահա թե ինչ է գրում Նորայր Ադալյանը. «Անցած տասնամյակներում հասարակական, գրական, գեղարվեստական կամ մեկ հանդուրժած ... կանգառների պայքարներում, Թորոսյենցի ստեղծագործության որոշ էջեր [illegible] են: Նրա գեղարվեստական աշխարհը ներկայացվել է ոչ իր ամբողջ բազմազանությամբ և առկա հակասություններով, հատկապես ինչ ու ճշմարտություն է դարձել նրա կյանքին ու ժառանգությանը, գրեթե ոչինչ չի ասվել այդ կյանքի շատ խորությունների վերաբերյալ, դրանով իսկ աղճատվել է գրողի նկարագիրը, մի գրող, որի ստեղծագործությունը նրա կյանքի շարունակությունն է, իսկ կյանքը՝ ստեղծագործություն»: Ադալյանը պատմում է, թե ինչ մեծ 15 թվականի եղեռնից հրաշքով փրկված պատանին զինվորագրվում է, դառնում Զորավար Անդրանիկի անձնական քարտուղարը ու նրա հետ միասին անցնում ուղեգրությունն րով լի իր դաժան ճանապարհը: Տեսնում ես դեռ շատ երիտասարդ Թորոսյենցին Անդրանիկի «Հայաստան» թերթի տնօրեն ու խմբագիր:

Հայաստանի բոլշևիկացումից հետո, Թորոսյենցը հայտնվում է արտասահմանում: Թվում է, թե ահա այն հարմար պահը, երբ մտավորականը կարող է ապրել լիարյուն կյանքով՝ ստեղծագործել, ընտանիք կազմել ու այնտեղից ինչ-որ ձևով օգտակար լինել իր ժողովրդին: Բայց նա ասում է սիրելի կնոջը՝ Լուսիկին. «Մեր ի՞նչ գործ ունենք ես այստեղ, ես պիտի լինեմ հայրենիքում»: Ու գալիս է:

Մի փոքրիկ անհրապույր բնակարան, ո՛չ լույս կա, ո՛չ ջուր, ո՛չ սեղան, ո՛չ աթոռ: Այդպես էլ նա գրեց իր գրքերը, հոդվածները՝ ծնկին: Ինչ ուսանելի կերպար մեր այսօրվա առավելագույն հոգեբանությամբ վարակված շատերի համար...

Ընթերցողը տեսնում է Թորոսյենցի ժամանակը, ու ներկա են Անդրանիկը, Թումանյանը, հյուսիսում գործող Տերյանը, այլ մեծեր ու նրանց կողքին անտեր նորերը: Այդ սահմռկելի հոգին պիտի լիներ ընդդեմ բոլշևիզմի գաղափարախոսության բոլոր լի բաժակը, պիտի անպայմանորեն խաբարվեր նրա հնուց հոգու տեսողությունը, պիտի տար այն նորվա բանվորագյուղացիական արվեստին, պիտի գրեր բառեր ու բառեր, որ անհարիր էին նրա մտքին ու սրտին...

Կարդում ես, ու թվում է, թե ահա կսպառվի Ադալյանի համբերությունը, կկրկնվեն ամբաստանները, կհոգնեցնեն պատմվածքների ու հոդվածների վերլուծությունները: Բայց ոչ: Ադալյանը գրել է վեր Թորոսյենցին դարձնելով նրա հերոսը: Այս աշխատանքը Ադալյանի դոկտորական դիսերտացիան էր: Մինչև վերջին տողը Ադալյանի ոգեշնչվածությունը չի սպառվում, հանի որ Թորոսյենցը այն հոգեկան ազնիվն է, որից ընդում է հեղինակը: Գրող, գրականագետ Նորայր Ադալյանը միայն դոկտորական թեզ չի, որ պաշտպանել է այդ գրքով, նա գրել է մի հիանալի վեպ էլ ու լրացրել իր ստեղծագործությունների շարքը:

[illegible]

ՄԵՆՔ

Թերթ ստեղծելու արանքում՝ շախմատ

Բաղդասարյանները ընդդեմ մյուսների

Այսօր Երևանի Շախմատի տնից ոչ շատ հեռու գտնվող «Ազգ» թերթի խմբագրությունում մեկնարկեց խմբագրության շախմատի առաջնությունը: Թերթի մարզական պատասխանատու Սուրեն Բաղդասարյանը, որն 80-ականների սկզբին անցկացված լրագրողների շախմատի մրցաշարի (իր տեսակի մեջ միակը) հաղթողն է, վկայում է, որ «Ազգի» շախմատիստները լավագույն մարզավիճակում են. «Ուժեղ շախմատիստ է Նաիրի Հակոբյանը: Նրան զիջում են Արմեն Բաղդասարյանը, Ալեքսանդր Թոփչյանը, Սամվել Բաղդասարյանը, Արմեն Մկրտչյանը», ասաց նա: Առաջին մրցանակի համար սահմանված է 10 հազար, երկրորդի՝ 5, և երրորդ մրցանակի համար՝ 3 հազար դրամ: Առաջնությունը հովանավորում է «Ազգի» տնօրինությունը Սարգիս Սարգսյանի գլխավորությամբ: Գլխավոր մրցավարն է Աբել Մարտիրոսյանը:

Մրցաշարի մրցակիցներն աղանդավոր են խմբագրության ոչ շախմատիստ աշխատակիցները: Թերթի համակարգը նույն բարի կամքով ծնունդ է ննդում մյուս խմբագրությունների, ինչպես նաև սպորտային շախմատիստների: Տնօրինության կարգով ենենք, որ «Ազգի» նոր խմբագրությունը կառուցվում է Շախմատի տան անմիջական հարևանությամբ:

Ռ. Խ.

ԱԶԴԱՐԱՐ-200

Ուխտագնացություն Հնդկաստան

Ավստրալիայի և Նոր Զելանդիայի հայոց թեմի առաջնորդ Աղան արք. Բալիոզյանը, որը միաժամանակ կաթողիկոսական նվիրակն է Հնդկաստանի և Ծայրագույն Արևելքի հայության մոտ, առաջիկա փետրվարի 17-ին իր շխանով 12-օրյա ուխտագնացություն է մեկնելու Հնդկաստան, նշելու համար հայ առաջին պարբերականի «Ազդարարի» հրատարակության 200-ամյակը Մադրասում, Հարության խաչավոր Շմավոնյանի կողմից:

Միաժամանակ, Արքազան հոր գլխավորած պատվիրակությունը կնշի Հնդկաստանում հայկական առաջին եկեղեցու 1695 թ.-ին Չինսուրահում կառուցված Սուրբ Հովհաննես եկեղեցու 300-ամյակը: Մադրասի քաղաքից սկսվող այցի շրջանակներում հոգեհանգստյան պաշտոն կմատուցվի Հարության խաչավոր Շմավոնյանի հիշատակին:

Այնուհետև ուխտագնացների խումբը կմեկնի Կալկաթա, որտեղ պատարագ կմատուցվի հայոց Նազարեթ եկեղեցում: Փետրվարի 23-ին խումբը կժամանի Սայդաբադ և կայցելի 1758 թ.-ին այնտեղ կառուցված հայկական եկեղեցին: Սպասվում է, որ Սինգապուրից, Հոնկոնգից, Տոկիոյից և այլ վայրերից հայեր կմիանան Աղան Արքազանի ուխտագնացներին:

Ավելացնենք, որ ամեն տարի Աղան Արքեպիսկոպոսը մեկնում է Սինգապուր տեղի հայոց հուշարձան եկեղեցում Ծայրագույն Արևելքի երկրների հայերի համար կնունք և այլ ծիսակատարություններ կատարելու: Կարծում ենք այս տարի այդ փոքրաթիվ գաղթօջախներից հայեր կհավաքվեն Հնդկաստանում:

ԵՐԵՎԱՆ

Այսօր և վաղը ժ. 14-ին Ազգային օպերայի և բալետի թատրոնի դահլիճում կկայանա Արմեն Տիգրանյանի «Անուշ» օպերայի նոր բեմականացման պրեմիերան: Բեմադրությունը Տիգրան Լևոնյանի: Անուշի 5 դերակատարներ թեկնածուներից պրեմիերայի առաջին ներկայացման ում հանդես կգա Անահիտ Մխիթարյանը, իսկ վաղը կերգի Լիանա Մաղյանը: Մինչև նոյեմբերի 6-ը թատրոնում կայանալու է «Անուշի» նոր բեմականացման 7 ներկայացում:

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Սոֆի Լորեն. «Ով դժգոհ է կյանքից, միշտ ծեր կլինի»

Սոֆի Լորենն և 60-ամյա հոբելյար... Ոչ մի շքեղ հանդիսություն: Ընդամենը փոքրիկ ընտանեկան տոն: Ռոմ-ը Մարինոն, իր ամուսնու Կարլոյի հետ հրավիրել էին երեկոն միասին անցկացնելու (ռեստորանի և տոնական սեղանի շուրջ): Կառլո Պոնտին իր 3 անգամ բանալին երիտասարդ կնոջը մի հիասքանչ մատանի նվիրեց զարդարված ադամանդներով:

Հավերժ գեղեցկուհին խոստովանեց նաև իր չծերանալու գաղտնիքը. «Ով դժգոհ է իր կյանքից, միշտ ծեր կլինի: Բայց ով գտնում է երջանիկ լինելու բանալին, իր կյանքում միշտ կճախրի...»:

Ս. Ա.

Ամուսինը Կառլո Պոնտին շնորհավորում է իր Սոֆիին

ՄՈՍԿՎԱ

Վախճանվեց Բոնդարչուկը

ՄՈՍԿՎԱ, 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հոկտեմբերի 20-ին, կյանքի 75-րդ տարում վախճանվել է ռուսական կինոյի ճանաչված վարպետ, դերասան ու բեմադրիչ Սերգեյ Բոնդարչուկը: Իր երկարամյա ստեղծագործական կյանքի ընթացքում նա նկարահանվել է բազմաթիվ հանրահայտ կինոնկարներում: Հայտնի են նաև Բոնդարչուկի ռեժիսորական աշխատանքները, որոնցում նա նաև գլխավոր դերակատարն էր. «Պատերազմ և խաղաղություն», «Նրանք մարտնչում են հանուն հայրենիքի» և այլն:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի նոյեմբեր ամսվա տոմսերի վաճառքը կսկսվի հոկտեմբերի 23-ից «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում:

«Արամ Խաչատրյան» համերգասրահ

22 հոկտեմբերի

ՀՀ մշակույթի նախարարություն «Խաչատրյան» երաժշտական կենտրոն

Հոբելյանական հանդիսություն նվիրված վաստակավոր կոլեկտիվ

ՀՀ պետական մրցանակի դափնեկիր Կոմիտասի անվան լարային քառյակի հիմնադրման 70 ամյակին

Ծրագրում՝ ողջույններ, ելույթներ

Ներածական խոսք արվեստագիտության թեկնածու պրոֆեսոր ԱՐԱՔՍԻ ՍԱՐՅԱՆ

ժամը 16.00-ին

Մուտքը հրավիրատոմսերով

digitised by A.R.A.R.@

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Գյումրիի «Շիրակը» Հայաստանի չեմպիոն

Ֆուտբոլային մրցաշրջանը գյումրեցիների նշանաբանով

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի 3-րդ առաջնության ավարտին դեռ 2 տուր կա, չհաշված այսօր կայանալիք 3 հանդիպումները: Սակայն Գյումրիի «Շիրակը» ժամկետից շուտ դարձավ հանրապետության չեմպիոն: Նախօրեին «Երազանքի» հետ Արմավիրում տեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ շիրակցիներին չեմպիոնի կոչումը նվաճելու համար անհրաժեշտ էր ընդամենը 1 միավոր: Բայց գյումրեցի ֆուտբոլիստները, որոնք փայլուն հանդես եկան ընթացիկ մրցաշրջանում, չեմպիոնին հատուկ ոճով անցկացրին նաև «Երազանքի» հետ հանդիպումը, որը շահելով 4-0 հաշվով, 2-րդ անգամ նվաճեցին Հայաստանի չեմպիոնի կոչումը: Կարելի է ասել, որ «Շիրակը» գրեթե մեկ շնչով անցկացրեց ամբողջ առաջնությունը: Նա թիմնասկիզբ ոչ կորց սահմանեց, մինչեւ հիմա չկրելով ոչ մի պարտություն: Տպավորիչ է, որ անցկացված 26 հանդիպումներում գյումրեցիները ընդամենը 2 ոչ-ոքի են արել: Փաստորեն, առաջնությունում շնորհիվ «Շիրակի» փսայլուն խաղերի, չեմպիոնի կոչման համար պայքար չստացվեց: Հանրապետության 2-րդ խաղաքի առաջատար թիմի հաջողությունը միանգամայն օրինաչափ է: «Շիրակը» ֆուտբոլային բազար ատամներով զերազանցեց մրցակիցներին: Պատահական չէ, որ Արթուր Պետրոսյանը եւ

Հարություն Վարդանյանը Հայաստանի Հանրապետության հավաքականի հիմնական կազմի խաղացողներ են: «Շիրակի» հաջողությունը իրավացիորեն ողջունում են ոչ միայն թիմի մարզիչներն ու ղեկավարները, այլեւ նրանք, ովքեր հոգատարություն են ցուցաբերել նրա նկատմամբ: Ընդհանրապես կարելի է ընդգծել, որ ֆուտբոլային մրցաշրջանը Հայաստանում անցավ Գյումրիի թիմերի նշանաբանով: Առաջին խմբի մրցաշարում նույնպես հաջողությունը ուղեկցեց հանրապետության 2-րդ խաղաքի ներկայացուցչին «Արագածին», որը գրավելով 1-ին տեղը, իրավունք ստացավ գալիք մրցաշրջանում հանդես գալ բարձրագույն խմբի առաջնությունում: Շնորհավորում ենք «Շիրակին» փայլուն հաջողության համար, որը հաջորդ տարի մեր հանրապետությունը ներկայացնելու է եվրոպական մրցասպարեզում:

Արմավիրում «Բանանցը» հերթական պարտությունը կրեց, այս անգամ 2-5 հաշվով զիջելով ՀՄՄ-ՖԻՄԱ-ին: Վերջինս անսպասելիորեն լավ հնարավորություններ ստացավ շրջանցել «Բանանցին» եւ գրավել պատվավոր 4-րդ տեղը:

Վերջում ավելացնենք, որ մինչեւ 16 տարեկան ֆուտբոլիստների Հայաստանի հավաքականը կրկին անհաջողության մատնվեց Եվրոպայի հերթական առաջնության ընտրական փուլում: Կիեւում տեղի ունեցած խմբային մրցաշարում Հայաստանի հավաքականը 1-5 հաշվով զիջեց Ուկրաինայի հավաքականին, 0-3 հաշվով` Վրաստանի թիմին:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Թույլատրվող նորմաներ

Հելսինկիում տեղի ունեցած թեթեւ ատլետիկայի Եվրոպայի առաջնությանը մասնակցելու համար մարզիկ-մարզուհիները պարտավոր էին նախնական ընտրական մրցումներում ցույց տալ սահմանված նվազագույն արդյունքները: Ստորեւ տպագրվում են այդ նվազագույն նորմաները, որոնք կարող են ուղենիշ լինել Հայաստանի թեթեւ ատլետների համար` միջազգային պաշտոնական որեւէ մրցաշարի մասնակցելու համար:

Վազք	Տղամարդիկ	Կանայք
100 մ.	10,30 վրկ.	11,40 վրկ.
200 մ.	20,80 վրկ.	23,20 վրկ.
400 մ.	45,70 վրկ.	52 վրկ.
800 մ.	1 ր. 46 վրկ.	2 ր. 1,30 վրկ.
1500 մ.	3 ր. 36,50 վրկ.	4 ր. 10,20 վրկ.
3000 մ.	-	8 ր. 56 վրկ.
5000 մ.	13 ր. 27 վրկ.	
10000 մ.	28 ր. 7 վրկ.	32 ր. 40 վրկ.
Մարաթոն	2 ժ. 16 ր.	2 ժ. 35 ր.
	Արգելավազք	
100 մ.	-	13, 30 վրկ.
110 մ.	13,80 վրկ.	
400 մ.	50 վրկ.	56,50 վրկ.
Բարձրացատկ	228 սմ.	192 սմ.
Ձողացատկ	555 սմ.	-
Հեռացատկ	800 սմ.	655 սմ.
Եռացատկ	1685 սմ.	1360 սմ.
Գունդ	1960 սմ.	1740 սմ.
Սկավառակ	63 մ.	59 մ.
Նիզակ	79 մ.	61 մ. 40 սմ.
Մուրճ	74 մ. 50 սմ.	-
Տասնամարտ	7850 մ.	-
Յոթնամարտ	-	590 մ.
	Քայլք	
10 կմ.	-	48 ր.
20 կմ.	1 ժ. 24 ր.	-
50 կմ.	4 ժ. 5 ր.	-

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

«Երազանքների թիմը» մահացել է

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ, Վալանս, Ֆրանսիա

1992 թվականին Բարսելոնում կայացած ամառային օլիմպիական խաղերում բասկետբոլի ԱՄՆ-ի հավաքականը, որին այդ կերպ կոչում էին «Երազանքների թիմ», աշխարհին իր բարձրարվեստ

խաղով եւ առաջին մեծության աստղերով: Առաջին անգամ NBA-ի պրոֆեսիոնալ բասկետբոլիստները մուտք գործեցին օլիմպիական խաղեր: Մայքլ Ջորդանը եւ իր խաղընկերները իրենց երազանքային խաղ ցուցադրելով խելակորույս բասկետբոլային համերգ տվեցին:

Երկու տարի անց Տորոնտոյում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունում «Երազանքների թիմը», ըստ մասնագետների, արդեն մահացել էր: Այնտեղ չկային համաշխարհային բասկետբոլի այնպիսի գերաստղեր, ինչպիսիք էին Մայքլ Ջորդանը, Մեջիկ Ջոնսոնը եւ Լարի Բյորդը:

«Երբ ԱՄՆ-ի հավաքականները շարունակեն կրել «Երազանքների թիմ» անունը, ապա ժողովուրդը միշտ կհամեմատի առաջին թիմի հետ եւ դա մյուսների օգտին չի լինի», վերջերս USA Today թերթում գրեց լրագրող Մարկ Պրիսը: Այս տարի Տորոնտոյում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունից հետո NBA-ի ղեկավար Դեյվիդ Ստերնն ասաց, որ այլեւս չի լինի «Երազանքների թիմ-3-րդը»:

ԱՄՆ-ի հավաքականը, որոնց կազմակերպիչ երկրի թիմ, մասնակցելու է 1996 թվականին Ատլանտայում կայանալիք օլիմպիական խաղերին: ԱՄՆ-ի բասկետբոլի ֆեդերացիան եւ պրոֆեսիոնալ լիգան 2 տարի ժամանակ ունեն նոր հավաքական պատրաստելու համար: Այն այլեւս չի լինի համալսարանական հավաքական, ինչ անհաջողությամբ մասնակցեց 1990 թվականի աշխարհի առաջնությանը եւ այս տարվա «Բարի կամքի» խաղերում: Բացի այդ, եվրոպական բասկետբոլը գնալով առաջընթաց է ապրել եւ այսօր արդեն անչափ բարձր մակարդակ ունի: Ուստի, հարցին ամերիկացիները լրջորեն են մոտենում, քանի որ անհաջողությունը օլիմպիական խաղերում շատ վատ կարող է ընդունվել:

Ըստ մասնագետների, Տորոնտոյում աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճած ԱՄՆ-ի հավաքականից առնվազն 6-7 բասկետբոլիստներ Շաքիլ Օ'Նիլի գլխավորությամբ հավանաբար հանդես գան Ատլանտայի օլիմպիական խաղերում: Շաքիլ Օ'Նիլը Տորոնտոյում անեն մի խաղին մասնակցեց միջինը 17 րոպե եւ վաստակեց 18 միավոր: Նա դարձավ թիմի լավագույն ռմբարկուն:

Ատլանտայում էլ ԱՄՆ-ի հավաքականի խաղացողների հիմնական կազմը գրեթե նույնը կլինեն, կբացակայի միայն «Երազանքների թիմը»:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Եվրոպական գավաթներում

Գավաթակիրների գավաթ

«Պորտո»-«Ֆերենցվարոշ»	6-0
«Բրոնդբյու» -«Արսենալ»	1-2
«Տաշրա»-«Ռեալ» Ս.	1-4
«Բրյուգե»-«Պանաթինաիկոս»	1-0
«Սամպդորիա»-«Գրասհոպերս»	3-0
«Բեշիկթաշ»-«Օսեր»	2-2
«Ֆեյենորդ»-«Վերդեր»	1-0
«Չելսի»-«Աուստրիա»	0-0
ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ	
ԱԷԿ-«Պարմա»	0-1

Պատասխան հանդիպումները կկայանան երկու շաբաթ հետո:

ՖԻՖԱ-ն պատժեց Կամերունին

ՖԻՖԱ-ն արգելափակեց Յաունդեյի մարզադաշտը եւ երկու միլիոն աֆրիկյան ֆրանկով տուգանեց Կամերունի ֆուտբոլի ֆեդերացիային: Ըստ «Կամերուն տրիբուն» օրաթերթի, ՖԻՖԱ-ի գլխավոր քարտուղար Ժոզեֆ Բլատերը դատապարտել է Կամերունի ֆեդերացիային այն բանի համար, որ ընդհանուր կազմակերպական աշխատանքները շատ վատ են, իսկ Յաունդեյի մարզադաշտում սարքավորումների վիճակն էլ անմխիթար է: ՖԻՖԱ-ն պահանջում է Կամերունի ֆեդերացիայից ավարտել Յաունդեյի մարզադաշտի վերանորոգման աշխատանքները, իսկ ՖԻՖԱ-ի հսկիչ մարմնից պահանջում է հետեւել գործերի ընթացքին, մինչեւ նրանց ավարտը:

96-ի եզրափակիչը Ատենս քաղաքում

1996 թվականին Ատլանտայում կայանալիք օլիմպիական խաղերի ֆուտբոլի մրցաշարի եզրափակիչ հանդիպումը կայանալու է Ատենս քաղաքի «Սանֆորդ ստադիում» մարզադաշտում, որը պատկանում է Ջորջիա համալսարանին: Այդ մասին հայտարարեց օլիմպիական խաղերի ամերիկյան կազմկոմիտեի նախագահ Բիլի Փայնը: Մարզադաշտը, որն ունի 85 հազար նստատեղ, գտնվում է Ատլանտա քաղաքից 113 կմ հյուսիս-արեւելք: Ատենսը փաստորեն նույն Աթենք անունն է, որը լավ նշան է օլիմպիական խաղերի համար, քանի որ այն ծնունդ է առել Հունաստանի մայրաքաղաք Աթենքում:

Վ. Ա.

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Բեն Ջոնսոն. «Չեմ ափսոսում, որ օգտագործել եմ արգելված դեղեր»

Կանադացի նախկին արագավազորդ Բեն Ջոնսոնը, ով, ինչպես հայտնի է, Սեուլյան օլիմպիադայում նվաճեց 100 մ արագավազքի չեմպիոնի կոչումը, բայց հետո որակազրկվեց արգելված դեղամիջոցներ օգտագործելու համար, խոստովանեց, որ ժամանակակից սպորտում խթանիչ դեղամիջոցները պարզապես պարտադիր են բարձր արդյունքների հասնելու համար եւ օգտագործվում են բոլոր լավագույն թեթեւատլետների կողմից:

Բեն Ջոնսոնը պատիժը կրելուց հետո մրցասպարեզ վերադառնալով դարձյալ օգտագործեց ստերոիդներ, ինչի համար որակազրկվեց ցմահ. «Ես չեմ ափսոսում, որ օգտագործել եմ արգելված դեղամիջոցներ, քանի որ ստիպված էի դա անել լավագույնը լինելու համար», ասաց Բեն Ջոնսոնը հանդես գալով ֆրանսիական հեռուստատեսությամբ:

Կանադացի արագավազորդի եւ նույնիսկ միջազգային օլիմպիական կոմիտեի բժշկական հանձնաժողովի ղեկավար, արքայազն Ալեքսանդր դե Մերոդեի զգուշությունն առաջացրեց, որը մասնավորապես հայտարարեց. «Ես կարող եմ հասկանալ, երբ հաղորդմանը մասնակցելու համար հրավիրում են մեծ չեմպիոնների: Բեն Ջոնսոնը, սակայն, ինձ համար եղել է միայն խարդախ չեմպիոն»:

ԹԵՆԻՍ

Նոր առաջնություն եւ թենիսիստների արտահոսքը

Երեկ Երեւանի «Դինամո» մարզադաշտերում մեկնարկեց սեղանի թենիսի Հայաստանի հերթական առաջնությունը: Մրցապայքարեց դուրս եկան գնդեցիկ սեղանի 16 ներկայացուցիչ եւ 24 տղամարդ: Ցավոք, զենքով սեղանում են նաեւ մեր ուժեղագույն թենիսիստների շարերը: Արդեն արտասահմանում են գտնվում սեղանի թենիսի հայաստանցի շատ ու շատ վարպետներ եւ մարզիչներ: Հայաստանի Հանրապետության անցյալ տարվա չեմպիոն Արամ Զավարյանն այժմ հանդես է գալիս Ռուսաստանում: Խորհրդում է գտնվում Ռուբենս անվան մարզադպրոցի գլխավոր մարզիչ, միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Էդուարդ Զաքարյանը: Գերմանիայի բունդեսլիգայի առաջնություններին վաղուց մասնակցում է Սարգիս Վարդանյանը: Կանանց ՀՀ նախորդ առաջնության հաղթող Ալլա Պողոսյանը մեկնում է Ֆրանսիա, որտեղ սիրով թենիսի պորտը ներգրավվելու:

Մյուս բանը, որ մխիթարում է, այն է, որ մեր հանրապետությունում բարի ավանդույթներ ունեցող այդ մարզաձեւը դեռ հեռանկարներ ունի, որոնք հիմնականում մարզվում են «Դինամոյում» (գլխ. մարզիչ Վիգեն Ոսկանյան) եւ «Սպարտակում» (գլխ. մարզիչ Ֆելիքս Սարգսյան):

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայությունը եւ ՀՀ լուսավորության նախարարությունը հայտարարում են «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրի համար աշակերտների գրանցման եւ ընտրության սկիզբը: «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման («Բրեդլի») ծրագիրը միջնակարգ դպրոցների այն աշակերտների համար է, ովքեր տիրապետում են անգլերեն լեզվին, լավ առաջադիմություն ունեն դպրոցում եւ օժտված են հաջողակ փոխանակման աշակերտ լինելու բոլոր անհրաժեշտ հատկություններով: Երրորդ տարին է արդեն, որ այս ծրագրի համար ընտրված աշակերտները կապրեն ամերիկյան հյուրընկալ ընտանիքներում եւ մոտ մի տարի (1995 թվի օգոստոսից 1996-ի հունիսը) կհաճախեն ամերիկյան դպրոցներ:

«Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրին մասնակցելու իրավունք ունեցող աշակերտները պետք է.

■ այժմ ժամանակ լինեն Հայաստանում միջնակարգ դպրոցի 8-րդ, 9-րդ կամ 10-րդ դասարանի աշակերտներ,

■ ծնված լինեն 1978 թվի հունիսի 1-ից 1980 թվի սեպտեմբերի 1-ը ժամանակահատվածում,

■ վերջին երկու տարվա ընթացքում ցույց տված լինեն բարձր առաջադիմություն: (Այն աշակերտները, ում ընտանիքի անդամներից գոնե մեկը վերջերս դիմել է ԱՄՆ-ի վիզայի, եւ նրանք, ովքեր վերջին 5 տարվա ընթացքում մեկ ամսից ավելի եղել են ԱՄՆ-ում, չեն կարող դիմել ծրագրին):

Աշակերտները, ովքեր ուզում են դիմել ծրագրին, կարող են գրանցվել հետեւյալ 4 վայրերից մեկում, նշված օրը.

Գյումրի՝ հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 10:00,
Գեղամ Սարյանի անվան թիվ 24 դպրոցում:
Վանաձոր՝ հոկտեմբերի 19-ին, ժամը 10:00,
Վանաձորի թիվ 1 հանրակրթական վարժարանում:
Սիսիան՝ հոկտեմբերի 25-ին, ժամը 13:00,
Սիսիանի հանրակրթական կոլեջում:
Երեւան՝ հոկտեմբերի 29-ին եւ 30-ին, ժամը 8:30,
Երեւանի Ամերիկյան համալսարանում:

Գրանցման ժամանակ պետք է ներկայացնել հետեւյալ փաստաթղթերը

■ ծննդյան վկայական կամ անձնագիր՝ մեկ պատճենով,

■ դպրոցի վերջին երկու տարվա գնահատականները դպրոցի կնիքով եւ տնօրենի ստորագրությամբ (մեկ պատճենով),

■ երկու անձնագրի լուսանկարի չափի լուսանկար:

Գրանցման արարողությունից հետո աշակերտները կտեղեկացվեն անգլերեն լեզվի քննության տեղի ու ժամանակի մասին: Անգլերենի քննությունն ու շարադրությունը անցած աշակերտները կլրացնեն ծավալուն մի դիմում: Հետո նրանց հետ կանցկացվի պաշտոնական հարցազրույց: Կիսաեզրափակիչ փուլի հաղթողները կընտրվեն այս արդյունքների հիման վրա:

Վերջին ընտրությունը կանցկացվի ԱՄՆ-ում: Ուորլդ Լերնինգը աշխարհի առաջնակարգ ու ամենահին փոխանակությամբ զբաղվող կազմակերպություններից մեկը, Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայության հետ համատեղ կավարտի ընտրությունը: Կիսաեզրափակիչ փուլի հաղթողների թղթերը կվերանայի մասնագիտացված ուսուցիչների մի խումբ ԱՄՆ-ում: Հաղթողները կհայտարարվեն 1995 թ. մարտի 1-ից հետո:

«ԵՎԱ»

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սովորելու 1-3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օպերատորական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու սկսնակների համար Communicative course in English, Learning American English, The Cambridge English course (2 գրքով), ամերիկյան ուսումնական հաստատություններ ընդունվողների համար TOEFL
- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա
- մերսում (մասաժ)

Դասընթացներն ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ հարմարավետ դասասենյակներ քաղաքի կենտրոնում: Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը:

Հասցեն Սարյան 4
(Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց) Հեռախոս 58-21-22

SONY ✲ HITACHI ✲ SHARP ✲ Canon ✲ IBM ✲ AKAI

ՖԻՐՄԱ "ԱՐԱՅ" FIRM "ARAY"

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

ԿՈՄՊՅՈՒՏԵՐԱՅԻՆ ՏԵԽՆԻԿԱ

386 DX 40MHz/4Mb RAM/210Mb HDD/SVGA 512Kb	$ 1221
486 DX 40MHz/4Mb RAM/450 HDD/14" SVGA	$ 1550
486 DX 66MHz/4Mb RAM/420Mb HDD/SVGA 256 Cache	$ 1700
NOTEBOOK 486 SLC2 50MHz/4Mb/130Mb HDD	$ 1835
PRINTER HP LaserJet 4L	$ 909
PRINTER CANON BUBBLE JET BJ 10SX	$ 287
Fax / Modem 9624H	$ 65

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑՆԵՐ

CTV GRUNDIG CT 49-61 220/12V 14"	$ 374
CTV SHIVAKI 200 MULTI SYSTEM 20"	$ 311
CTV SUPRA STV 2086 180-270V AUTO VOLTAGE 20"	$ 301

ՎՃԱՐՈՒՄԸ USA $ -ԻՆ ՀԱՄԱՐԺԵՔ ԴՐԱՄՈՎ:

Հասցեն: Ք.Երեւան Աղասաթյան պող.9 Հեռ. 25-32-36 Հեռ. 25-10-87

SANYO ✲ PANASONIC ✲ SHIVAKI ✲ EPSON ✲ NEC

FISHER ✲ AIWA ✲ JVS ✲ SUPRA ✲ GRUNDIG ✲ HEWLETT PACKARD

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

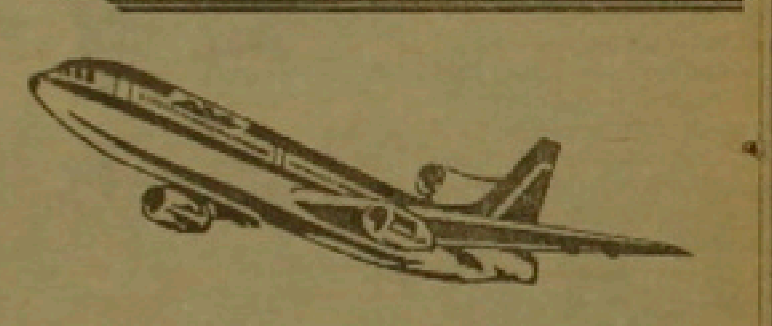

Նոր կանոնավոր չվերթ դեպի

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ

ամեն շաբաթ օր, սկսած նոյեմբերի 7-ից:

Տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱՈՒ գործակալություններ: 53-05-62 53-06-62

ԾՆՎԵԼ Է ՄԵԿ ԺԱՄ ԱՌԱՋ ՈՒ ԱՐԴԵՆ ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԿԱԹՈ՞Վ Է ՍՆՎՈՒՄ ...
ԽԵԼԱՑԻ՜ ԵՐԵԽԱ Է ... Ո՛Չ, ՄԱ՜ՅՐՆ Է ԽԵԼԱՑԻ ...

Նա գիտի, որ խեժը (նախակաթը) անհրաժեշտ է իր փոքրիկի առողջության համար: Այդ պատճառով կրծքով սնուցումը սկսում է ծննդաբերությունից անմիջապես հետո, հենց ծննդատանը: Ինչո՞ւ սպասել, եթե կարելի է փոքրիկի կյանքին տալ առողջ ու հաստատուն սկիզբ:

Հետեւե՛ք ցուցումներին՝ կհասնեք հաջողության

Կերակրեք միա՛յն ու միայն կրծքով 4-ից 6 ամիս:

Մայրական կաթ: Սա միակ սնունդն է, որն անհրաժեշտ է երեխային կյանքի առաջին 4-ից 6 ամսում: Այն փոքրիկին կպաշտպանի վարակիչներից:

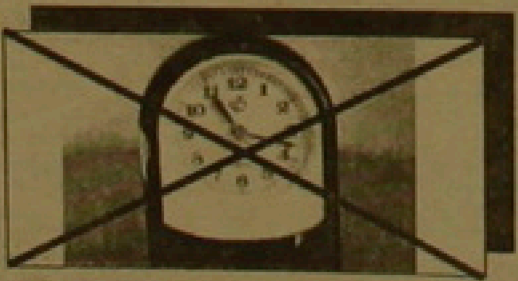

Ռեժիմով մի կերակրեք: Կերակրեք ցպահանջ՝ եւ ցերեկը եւ գիշերը: Հաճախ կերակրեք: Հաճախակի կերակրումները կնպաստեն կաթնարտադրությանը:

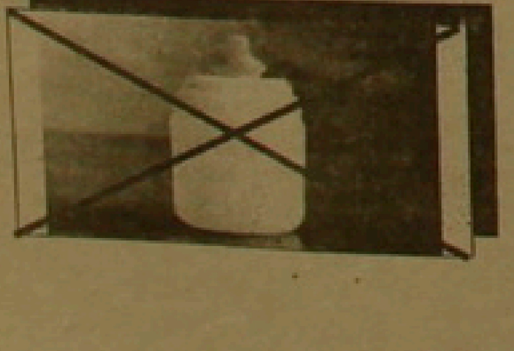

Ոչ կաթ, ոչ ջուր, ոչ թեյ, ոչ հյութ: Ոչինչ հարկավոր չէ, բացի մայրական կաթից առաջին 4-ից 6 ամսում:

Մի՛ մտահոգվեք կաթի քանակի ու որակի համար:

Մի մտահոգվեք, որ աղքատիկ սնունդը կվնասի ձեր կաթնարտադրությանը: Նույնիսկ եթե սնվելով դուք երեխային կպահովեք բավարար սննդարար կաթով:

Կրծքով կերակրելու նոր ցուցումների գրքույկը ձեռք բերելու համար դիմեք ձեր շրջանի պոլիկլինիկա

«Հայաստան» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1895 Տպաքանակը 5000 Ստորագրված է տպագրության 21. 10. 1994 Գինը 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@